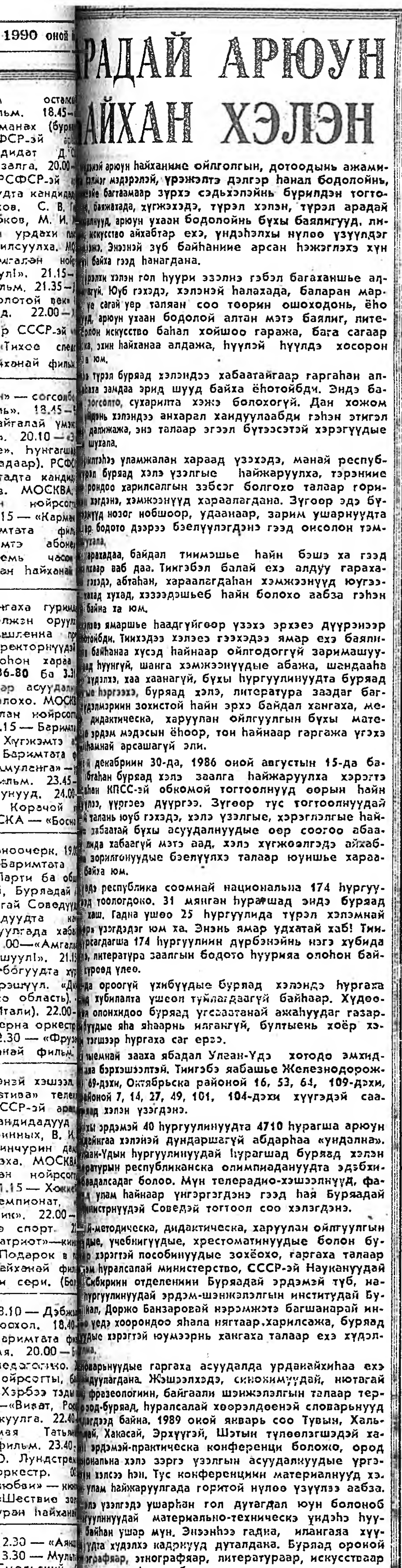
Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

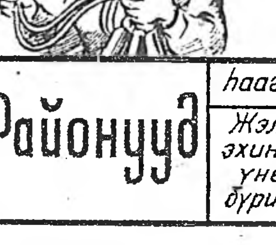
Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана. | № 30 (18353). | 1990 оной февралиин 6, вторник | Сэн 3 мүн.

КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ НЭЭГДЭБЭ

КПСС-эй Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленум февралиин 5-да хүдэлмэрео эхилбэ. Партиин XXVIII съездэдэ КПСС-эй ЦК-гай платформын проект зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаа. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев энэ асуудалаар элидхэл хэһэн байна.

(ТАСС).

1990 ондо үнеэн бүриһөө 2500 килограмм һү haaхын түлөө!

1990 ОНОЙ ФЕВРАЛИИН 1-нэй МЭДЭЭН

Районууд	haагдаһан һүн (килограммаар): Жэлэй эхинһээ үнеэн бүриһөө	Нёдондонойхитой сасуулхада (+) да (—)	Үнеэн бүриһөө суүдхэдэ	Жэлэй эхинһээ хойшо бүхыдөө haaгдаһан һүн нёдондонойхитой сасуулхада (центнерээр) (+) да (—)
Хойто-Байгалай	228	— 6	8,5	+ 16
Ивалгын	219	+11	7,5	+ 437
Тарбагатайн	218	+20	7,4	+ 1007
Прибайкалиин	214	+18	7,8	+ 522
Кабанскын	201	+12	7,5	+ 898
Мухар-Шэбэрэй	196	+23	7,3	+ 1691
Хориин	189	+40	7,4	+ 1454
Загарайн	178	+ 2	6,7	+ 1078
Түнхэнэй	177	—13	6,7	— 691
Зэдын	177	— 5	6,1	— 543
Сэлэнгын	177	+35	5,5	+ 1166
Бэшүүрэй	167	— 1	6,2	— 196
Яруунын	163	+36	5,8	+ 1496
Захааминай	159	+10	6,2	+ 153
Хурамхаанай	157	+33	6,1	+ 736
Баунтын	153	+24	5,3	+ 150
Хяагтын	139	—20	5,2	+ 1613
Баргажанай	136	+26	5,5	+ 443
Хэжэнгын	123	+ 2	4,6	— 134
Ахын	65	+28	1,6	+ 142
Республика бүхыдөө	177	+12	6,5	+11438

Бурятскагропромсоюзай мэргэжэлтэдэй суглуулжа согсолһон энэ тоо, мэдээнүүдые зэргэсүүлэн харахада, байгша оной гурбадахи арбан хоногто республикымнай ажахынуудта бүхыдөө 55.221 центнер һүн үйлэдбэрилэгдэбэ гэхэ гү, али урдахи арбан хоногһоо 7481 центнерээр нэмээгдээ. Тобшолбол энэ жэлдэ үнеэдэй һү шэмэ дээшэлжэ ябана. Харбээ январиин эхин арбан хоногто бүхыдөө 44,3 мянган центнер һүн haaгдаһан haa, хоёрдохи арбан хоногто 48 мянган центнер һүн абтаа.

Үнеэдэй һү шэмые дээшэлүүлхэ талаар Ивалгын, Кабанскын, районой фермэнүүдтэ байдалынь һайн. Кабанскын районой haалишад нёдондо энэ үедэ 14.168 центнер һү абаһан haa, мүнөө 15.058 центнертэ хүргөөд байна. Тиихэдэ Ивалгын райондо һү үйлэдбэрилгэнь 437 центнерээр дээшэлүүлэгдээ.

һүүлэй үедэ Баргажанай, Яруунын, Захааминай, Хурамхаанай, Хориин районой ажахынуудта сагаан эдеэ элбэгжүүлхэ хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдадаг болоо. Жэшээлбэл, Хориин районой haалишад мүнөө нёдондонойхиһоо үнеэн бүриһөө 2,3 килограмм һү ехээр абана. Захааминай районой haалишад үнеэдэй һү шэмые хоногой 1,7 килограммаар, Хурамхаанай, Яруунын районой фермэнүүдтэ 1,6 килограммаар нэмээгдээ.

Тиин гэһээ Зэдын, Хяагтын, Бэшүүрэй, Түнхэнэй районуудта үнеэдэй һү шэмэ доошолно. Ушарынь хадаа эндэ үнгэрһэн зунай ган гасуурай бэрхэшээл ехэ хохидол харуулжа захалаа. Гэбэшье энээние гэмгүй дабахын тула бүхы тэжээлээ шанаржуулжа малдаа үгэхын түлөө хамаг хүсэеэ элсүүлхэ болоно.

ТҮРҮҮ ФЕРМЭДЭ

Ивалгын районой «Заветы Ильича» совхозой һү haалиин Боомой фермэдэ арбан хоёр haалишан хүдэлдэг юм. Эдээндэ 217 үнеэн даалгагданхай. 5 тонно 60 центнер һү haaха гэһэн үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэб эдэнэр үшөө октябрь hарада дүүргэжэ, мүнөө мүн лэ һайнаар, үндэр үрэ дүнгүүдые харуулан ажаллана.

Тугалшад, үнеэдые адуулагшад, тэжээл буйлуулдаг цехтэ хүдэлэгшэд салгидама сагаан эдеэ абахын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлнэ ха юм. Үнеэдые искусственна аргаар урэжүүлэгшэ Дамба-Дугэр Дондокович Банзаров үнеэн бүриһөө тугал абажа, түлжүүлхын тула ехэ һанаагаа зободог, хүсэл оролдолгоёо элсүүлдэг байна. Бэрхэ, дүй дүршэлтэй haалишадые нэрлэбэл, Е-Н. Т. Чимитова, С. О. Бальжанова, Н. Б. Доржиева гэгшэд болоно. Үнеэдые адууhалдаг Д-Д. Ц-Б. Чернинов, Н. Е. Кокорин, О. Д. Чернышев ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандана.

— Манай haалишад ажахын тоосооной гуримда үнинэй оронхой. Хүн бүхэнэй оруулһан хубита хараада абтажа, салин түлэгдэдэг, — гэжэ бригадир О. Д. Цыренжапова хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Заветы Ильича» совхозой Боомой фермын коллектив.

В. ГАРМАЕВАЙ фототекст.

МОСКВАДА МИТИНГ БОЛОБО

Февралиин 4-дэ Москвада зүбшөөгдэһэн олоной хабаадалгатай жагсаал ба митинг болоо. Тэрээндэ хабаадагшад Крымскэ Набережнаһаа эхилээд, Садово сахаригаар, Горькиин үйлсөөр Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ талмай хүрэтэр ябаа. Митингдэ 200 мянга шахуу хүн хабаадаа гээд багсаагдана. Митинг дээрэ СССР-эй арадай депутадууд В. Коротич, Н. Травкин, Б. Ельцин, Е. Евтушенко, Т. Гдлян, Ю. Афанасьев, РСФСР-эй арадай депутадуудта олохон кандидадууд үгэ хэлэһэн байгаа.

Демократическа хүсэнүүдэй блок гэдэг эдэ хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэжэ, хуулиин ёһоор бүридхэлдэ абтаагүй эгээл элдэб янзын нэгэдэлнүүд — һунгагшадай Московско клубһаа эхилээд, «Социал-демократическа парти» хүрэтэр, «Мемориал» бүлгэмһөө эхилээд, «монархистнууд» хүрэтэр тэрээндэ хабаадалсаа. Хабаадагшадай дунда олон ондоо хүнүүдэй байһан дээрэһээ митинг дээрэ хүнүүдэй хэлэһэн үгэнүүдэй болон уряа лозунгнуудай удха ондо ондоо байгаа. Ажал хэрэгтэ туһатай, бодомжотой үгэнүүдшье зэдэлээ. Хэтэрмэ үлүү эрилтэнүүд нэгэн дууһаар дэмжэгдэхэ бээз гэжэ заримшуулай найдаhаниинь бүтөөгүй, москвагайхид тэдэниинь дэмжээгүй.

Тэзд бүхы юумэндэ эсэс табихые уряалдаг «бүтэмжэтэй» программа гэдэгые баримталдаг хүнүүдэй булижа байһаниинь халагламаар. Бүхы юумые болюулха гэдэг аад, обществодо, хубилган шэнэдхэлгэдэ туһатай юумэ тэдэнэр дурадхадаггүй. Хубилган шэнэдхэлгын хуби заяан тухай огто һанаагаа табидаггүй, харин олониитэдэ, засагаархидта хашалта үзүүлхын тула митингын ендэрые хэрэглэхэ гэжэ шиидэһэн хүнүүд үгэ хэлэхэдээ, хэмһээ хэтэрмэ хараа бодол баримталдаг байһанаа элишэлээ. Общество доторхи демократическа хэрэгүүдые дэмжэхэ зорилготой гэжэ мэдүүлэгдэһэн митингые тэдэнэр үнэн дээрээ хөшөхэ хабшаха ба айлган һүрдөөхэ арга болгоһон байна. Дура зоргоороо аашалха, хюдалсаха али болохо ябадал үзэгдэжэ магадгүй гэһэн элдэб үгэ хүүр олониитын энэ хэмжээ ябуулгада бэлдэхэ үедэ гарадаг байһан. Өөһэдөө ямар нэгэн хүсэ хэрэглэлгэдэ уряалангүй, тэрээнтэй тэмсэл ябуулжа эхилхэ юм ааб даа. Тэзд олохон үгэ хэлэгшэдэй энээние мартаһаниинь халагламаар. Зарим бүлэгүүдэй политическэ засагай түлөө тэмсэхэ хүсэлтэй байһыень зарим хүнүүдэй хэлэһэн үгэнүүд харуулаа. Жэшээнь, «Үбэлэй ордониие гү, али Лубянкые добтолон абахаар» олон хүнүүд сугларaa гэжэ баталагдаһан байна.

Имэрхүү хэмһээ хэтэрмэ хараа бодолнуудые митингдэ хабаадагшадай олонхинь дэмжээгүй. Гэхэтэй хамта хүсэ хэрэглэхые уряалха гээшэ хэды ехэ аюултайб, һанаанда орохоор бэшэ хойшолонгуудтайб, жагсаалда ба митингдэ хабаадагшадай урда анхан табигдаһан һайн һайхан зорилгонуудта таарахагүй замаар үйлэ хэрэгүүд аюултайгаар хүгжэжэ болохо гэжэ тэмдэглэнгүй байжа болохогүй. Хэмһээ хэтэрмэ ябуулгануудта уряалдаг, имэрхүү ябуулгануудые эмхидхэдэг хүнүүд харюусалгын бүхы хэмжээе мэдэрхэ зэргэтэй. Хэн нэгэнэй харюусалгагүй байха, муу юумэндэ тухирха гээшэ ямар гээшэб гэжэ оромнай һайн мэдэхэ болонхой.

(ТАСС).

МАНДА ЯМАР ДЕПУТАТ ХЭРЭГТЭЙБ?

Һаяхан районой түб—Турунтаево тосхоной соёлой байшан соо хүн зон дүүрэн сугларба. Эндэ һунгуулиин Прибайкалиин национально-территориальна 90-дэхи округһоо РСФСР-эй арадай депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэдүүдтэй уулзалга болоо.

Энэ округой онсо юумэн гэхэдэ, Буряадай АССР-эй һунгуулиин округууд сооһоо эгээл олон кандидадууд эндэһээ РСФСР-эй дээдын засаг түрын депутадта дэбжүүлэгдэһэн байна.

Һунгуулиин окружной комиссиин түрүүлэгшэ А. С. Гурулев тобшохон мэдээсэл хэжэ, энэ уулзалгые нээхэдээ, ингэжэ соносхобо:

— Манай округһоо дэбжүүлэгдэһэн 11 кандидадай наймадиинь энэ уулзалгада хабаадалсана. Ушарынь юуб гэхэдэ, Багдарин һууринда Улаан-Үдын авиапредприятиһаа хүдэлдэг пилот Е. А. Авдеев бусад кандидадуудай хамта эмхидхэгдэһэн уулзалгануудта хабаадахагүйб, өөрөө амяараа ябаад, һунгагшадтаяа уулзахаб гэжэ дуулгаа. Тиихэдэ СССР-эй КГБ-гэй хилын харуулай сэрэгэй начальник И. Я. Калиниченко Азербайджанда СССР болон Иран хоёрой хилэ дээрэ болоһон түгшүүрилтэ байдалһаа уламжалан эдэ үдэрнүүдтэ манай иишэ ерэжэ шадахагүй байһан тухайгаа өөрын түлөөлэгшөөр дамжуулан мэдээсээ. Гурбадахи кандидат, ВЛКСМ-эй Муйска райкомой нэгэдэхи секретарь С. А. Саламатин командировкоһоо бусажа үрдеэгүй.

Манда ямар депутат хэрэгтэйб? Эндэ ерэһэн кандидадууд сооһоо хэниинь манай этигэл найдалые харюулжа шадаха гээшэб? Эдэмнай ямар хараа бодолтой, хэр удхатай һайн үг зорилгонуудые урдаа табинхай хаб гэһэн асуудалнууд лэ зал соо сугларaад һууһан хүнүүдэй һанаае эзэлжэ байһаниинь ойлгохоор һэн.

Уулзалгада ерэһэн кандидадуудай хэд байгааб гэхэдэ, БАМ-ай ППСО-гой начальник **Е. В. Басин,** Татауровай заһабарилгын заводой директор **В. Ф. Гаськов,** Кабанскын районой «Большереченский» совхозой директор **Л. К. Литвин,** Северобайкальск хотын түмэр замай больницын врач **А. С. Малофеев,** Хурамхаанай леспромхозой партийна организациин секретарь **В. П. Парамонов,** сэрэгэй алба хаагша **С. Д. Печников,** Сэлэнгын ЦКК-гай ТЭЦ-эй ахамад инженерэй орлогшо **А. А. Поляков,** СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствэһээ КНДР-тэ байдаг түлөөлэгшэ **В. Б. Саганов** (бусадһаа эгээл һүүлдэ бүридхэлдэ абтаһан кандидат) гэгшэд болоно.

Депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэд хойно хойноһоо һубарин ендэр дээрэ гаража, өөһэдынгөө ажабайдал, ажалай намтар тухай тобшохоноор хөөрөөд, РСФСР-эй дээдын засаг түрэдэ депутат боложо һунгагдаад байгаа haa, юу хэхэбиб, ямар юумэнэй түлөө тэмсэхэбиб гэжэ хэлэбэ.

Шагнажа һуухада, тэдэнэр гол түлэб мүнөө манай орон соо хаа хаанагүй мэдээжэ болоһон, орёо бэрхэтэй, али бүхы юумэнэй хомор, дутуу ядуу, заримдаа түгшүүрилтэй, хёмороотой байдалай тохёолдоһон тухай хэлэнэ. Эдэ бүгэдэ хэндэшье нюуса бэшэ. Үдэр бүрил радио, телевидениээр дамжуулагдажа, ходол хэблэлдэ толилогдожо байдаг, заримдаа хашартайшье шэнги болошоһон юумэнүүд ха юм даа. Политическэ, мүн экономическашье талаараа хэды гоё-гоё үгэнүүдые мүнөө үһан шэнгеэр урадхуулжа, гансал зоной шэхыень хужарлуулжа, хүнүүдэй сэдьхэл бодолые хүдэлгэхэ, дура зүрхыень буляахань бэрхэтэй болоо.

Тиимэһээ кандидадууд А. С. Малофеев, С. Д. Печников, А. А. Поляков, Е. В. Басин болон бусадайшье хэлэһэн үгэнүүд зал соо һууһан һунгагшадай, илангаяа хүдөө нютагуудта ажаһуудаг зоной сэдьхэл бодолые, анхаралыень тиимэшье ехээр дайраагүй ха гэжэ һанахаар һэн.

Эгээл тэрээн дээрэһээ кандидат нүхэр Басинай үгынгөө забһарта Сэлэнгэ мүрэн дээрэ шэнэ хүүргэ барюулха аргатайб гэжэ хэлэхэдэнь, зон яһала һэрмэр гэжэ шууяатай болоодхино. Энэмнай үһанай саана байдаг Прибайкалиин районой олон зоной эгээл һанаа сэдьхэлые дайрадаг асуудал ааб даа. Тэзд ямар мүнгэ зөөреэр тэрэниие барюулхабта гэһэн асуудалда кандидат тодо харюу үгэжэ шадаагүй. Иигээд ерэхэдээ хүшэ хүрэхэгүй юумэеэ хэхэб гэжэ зониие найдуулжа болохогүй байна бшуу.

Республикын район, нютаг бүхэнэй байдалые һайн мэдэхэ хадаа кандидат В. Б. Саганов үгэ хэлэхэдээ, хүн зоной, илангаяа эндэхи хүдөөгэй ажалшадай үдэр бүриин ажабайдалда, ажалда сэхэ хабаатай, эгээл хүндүүлхэй, асуудалнуудые дайраа, һайшаамааршье программа дурадхаа гэжэ һанагдана.

Жэшээнь, Прибайкалиин райондо ой модоной захаар, үһа голнуудай эрьеэр—орхигдоһон, хүсэд хэрэглэгдэдэггүй газарай нилээд ехэ байбашье, тэндэхи хүн зон хубиингаа ажахыда үхэр мал тон үсөөн барина. Зуун айл бүхэндэ оройдоол 27 үхэр, 11,5 үнеэд, 47. гахай хүртэнэ. Гадна район соо хүдөө ажахыда хүдэлдэг зоной тоо жэл бүри үсөөржэ, харин промышленностьда хүдэлэгшэд олошорно. Энээн дээрэһээ хүн зониие эдеэ хоолоор, илангаяа мяха, һүөөр хангалга улам бүри шахардуу боложо байна.

— Нэн түрүүн хүдөөгэй ажалшад мэдэлэй газаргүй байхадаал хубиингаа ажахыда мал бариха аргагүйдэнэ. Тиимэһээ нютаг бүхэндэ газар дайдада гансал ээзд—сельскэ болон сомоной Соведүүд байха ёһотой. РСФСР-эй дээдын засагта тиимэл хуули абхуулха хэрэгтэй. Гадна район соо үйлэдбэрилэгдэһэн бүхы баялигай—модоной, загаһанай, бусад продукциин 30 процентнь нютаг дээрээ эдлэгдэхэ, хэрэглэгдэхэ ёһотой. Тиигэхын тула өөһэдын буйлуулгын багахан предприятинуудтай байха шухала,—гэжэ В. Б. Саганов хэлэнэ.

Үгэ хэлэһэн һунгагшадай дундаһаа Турунтаевай сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ А. А. Шатов ингэжэ мэдүүлээ:

— Нүхэр Сагановай хэлээшые ехэл зүб гэжэ һананаб. Совет засагнай хэды болотор эрхэшьегүй, мүнгэшьегүй, өөрын мэдэлэй газаршьегүй байха юм? Имэл хүн манай этигэл найдалые харюулжа шадаха байна...

Февралиин 3-най үдэр Прибайкалиин районой үһанай урда бэеын нютагуудай һунгагшад, мүн февралиин 5-ай үдэр Кабанскын районой урда бэеын һунгагшад РСФСР-эй арадай депутадта кандидадуудтай уулзаа.

В. ДАБАЕВ, һунгагша.
М. НАМЖИЛОВ, манай корр.
Прибайкалиин район.

ҺУНГАГШАДТАЯА УУЛЗАБА

Севернэ территориальна һунгуулиин 805 округһоо РСФСР-эй арадай депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Владимир Константинович Агалов, үйлэдбэриин «Бурятэнерго» нэгэдэлэй генеральна директор Геннадий Очирович Борисов, Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай актриса Дарима Базаржаповна Сангажапова гэгшэдтэй Яруунын районой Мужыха һууринай соёлой байшанда уулзалга үнгэрэгдөө.

Депутадта кандидадууд өөһэд өөһэдынгөө программатай һунгагшадаа танилсуулжа, тэдэнэй асуудалнуудта харюусаһан, захяануудыень абаһан байха. Гадна депутадта кандидадуудай этигэмжэтэ нюурнууд: В. К. Агаловай — В. Ц. Цыдыпова (Яруунын районой түбэй больницын ахамад врач), Г. О. Борисовай — Ц. Ж. Жалсанов (РСФСР-эй габьяата мелиоратор, тусхайта пенсионер), Д. В. Сангажаповагай — Ц. Ц. Дондогой («Буряад үнэн» газетын соёлой ба һургуулиин таһагые даагша) гэгшэд уулзалгануудта хабаадалсаба. Депутадта кандидадуудай намтар, хэжэ байһан ажал хүдэлмэри тухайнь хөөрэжэ, тэдэнээ һунгагшадтай танилсуулаа.

Депутадта кандидадууд мүн лэ Нарһата тосхондо, Баунтын районой Багдаринай соёлой байшанда, Маловска һууринда һунгагшадтаяа уулзалгануудые үнгэргөө.

Г. ДАГБАЕВ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Хубилган шэнэдхэлгын замаар

ПАРТИИН ГОРКОМОЙ ҮДЭРНҮҮД

Ажалшадтай нягта холбоо барисаа байгуулжа, тэдэнэй ажал хэрэгтэ, ажабайдалда боложо байдаг хубилалтануудые һайнаар мэдэжэ абаха, тэдэнэртэ али бүгэдын туһаламжа хүргэхэ талаар КПСС-эй Северобайкальскын горкомой хүдэлмэрилэгшэд һүүлэй жэлнүүдтэ эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулдаг болонхой. Эдэнэр эмхидхэлэй хүдэлмэри хубилган шэнэдхэхэ, эдэбхижүүлхэ гэжэ оролдоно. КПСС-эй горкомой хүдэлмэрилэгшэд ажалша коллективүүдтэ ошожо, уулзалгануудые, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Тиимэһээ тэдэнэй ябуулдаг ойлгууламжын хүдэлмэриин аша үрэ нилээд дээшэлээ. Партиин, коммунистнуудай нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ талаар мүн лэ бага бэшэ хүдэлмэри ябуулагдана.

КПСС-эй Северобайкальскын горкомой хүдэлмэрилэгшэдэй холын һуурин, посёлогуудта ошожо, горкомой үдэрнүүдые үнгэргэдэг болоһониинь олондо һайшаагдана. Горкомой үдэрнүүдтэ районой промышленна предприятинуудай, барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, совет эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсажа, үйлэдбэриин, ажаһуудалай асуудалнуудые ажалшадтай хамта шиидхэдэг байха юм.

Горкомой үдэрнүүд Северомуйск, Тоннельный, Уоян, Кичерэ посёлогуудта, Кумора, Дээдэ Заимка, Холодная, Душкачан һууринуудта үнгэргэгдэжэ, байрын тэрнүүд, социально-соёлой объектнүүд олоор баригдаа, ажалшадые эдеэ хоолой зүйлөөр, хубсаһа хунараар хангаха хэрэг яһала һайжаруулагдаа.

Һаяшаг КПСС-эй Северобайкальскын горкомой үдэр Байкальское һууринда үнгэргэгдэбэ. Энэ һуурин районой эгээл холын, урдань зоной хүрэхын аргагүй газарта оршодог һэн. Зундаа иишэ далайгаар гү, али агаараар хүрэхэ аргатай һэн. Хэдэн жэлэй урда районой промышленна предприятинуудай, БАМ-ай барилгашадай туһаламжаар Байкальское һуурин хүрэтэр 40 километр утатай авто-харгы баригдажа, асфальтаар хушагдаа бэлэй. Мүн лэ эдэнэй туһаламжаар Байкальское һууринда соёлой, һургуулиин байшангууд шэнээр баригдаа юм. Мүнөө энэ һууринда 1800 хүн ажаһууна, ажаллана. Эдэнэр үхэр мал харууһална, ан үсхэбэрилнэ, загаһа олзоборилно. Гадна хаб загаһанай, ангай арһаар хубсаһа хунар оёно. Ойдо модо бэлэдхэжэ, тэрэнээ хюреэдэжэ хабтагай болгоод худалдана. Сэхыень хэлэхэдэ, Хойто Байгалай районой социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха хэрэгтэ Байкальское һууринай ажалшад бага бэшэ хубитаяа оруулалсана.

Энэ һууринай ажалшадай һуудал байдалда хубилалтанууд боложо байна гээшэ ааб даа. Гэбэшье дутуу дунда юумэншье бии. Худалдаа наймаанай хүдэлмэри эндэ һүрхэй һайн бэшэ. Хилээмэн, сагаан эдеэнэй зүйлнүүд дуталдана. Зоной хэрэглэмжэ хангаха районой комбинадта хүдэлхэ хүдэлмэрилэгшэд дуталдана. Телевизор, радио, часы саг дары заһабарилуулхын аргагүй. Мастернууд һарадаа нэгэ удаа харагдаад, үгы болошодог. Электрын элшэ хүсэн дуталдана. Урдань ЛЭП-110 түхэлэй лини татагдаһан байгаа. Энэ лини һууринай ажалшадай хэрэглэмжэ хангажа шаданагүй. Электрын элшэ хүсэ дамжуулха ЛЭП-135 түхэлэй лини иишэнь татаха шухала. Бэшэшье олон шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии.

КПСС-эй горкомой үдэрэй хүдэлмэридэ Хойто-Байгалай РАПО-гой түрүүлэгшэ Г. М. Родионов, райпогой түрүүлэгшэ В. С. Бочкарёв, ажалшадай хэрэглэмжэ хангаха комбинадай ахамад инженер Г. Н. Баденов, хэлхеэ холбооной районой управлениин начальник В. В. Ларкин, районой соёлой таһагые даагша Е. Г. Лях, районой прокурор А. М. Яковлев, КПСС-эй горкомой секретарьнар, таһагуудые даагшанар бултадаа хабаадалсаба. КПСС-эй горкомой үдэртэ хабаадагшад «Тыйский» совхозой үхэр малай гүүртэнүүдэй, ан үсхэбэрилдэг фермэнүүдэй, хубсаһа оёдог цехэй хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзажа, хүдэлмэритэйнь танилсаһан, һуудал байдалаарнь һонирхоһон байха юм. Ажалшадай олон һанамжа дурадхалнуудые бэшэжэ абаа. Дунда һургуулиин һурагшадтай уулзалга үнгэргөө.

КПСС-эй Северобайкальскын горкомой секретарьнар, таһагуудые даагшад, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд ажалшадтай ами аминдаа уулзажа, хөөрэлдөө үнгэргэһэн, олон асуудалнуудые шиидхэһэн байха юм. Жэшээнь, КПСС-эй Северобайкальскын горкомой нэгэдэхи секретарь В. А. Никулинскихта энэ үдэр 12 хүн элдэб асуудалаар хандаба.

Байкальское һууринда үнинэй ажаллаһан, мүнөө наһанайнгаа амаралтада гараһан А. С. Кононенко автобусуудай муугаар ябадаг тухай хэлээ. Энэ хүдэлмэри гуримшуулха хэрэгтэй. Телевизор, радиоаппаратура заһабарилхын аргагүй гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Ажалшадай хэрэглэмжэ хангаха комбинадай ахамад инженер Г. Н. Баденов, Северобайкальскын автопредприятиин ахамад инженер Н. Е. Кузнецов гэгшэд энэ асуудалые зүб тээшэнь шиидхэхэ арга олохобди гэһэн харюу тэрээндэ үгөө.

— Гэр байрамнай хуушараа, муудаа. Минии гурбан хүбүүд «Победа» колхоздо ажалладаг, булта айл бүлэ болонхой, олон үхибүүдтэй. Тэд хэзээ зохид һайн байратай болохо гээшэб? — гэһэн асуудалтайгаар пенсионер В. Х. Фазилюзянова В. А. Никулинскихта хандаба.

— Байгша оной июль һарада хоёр айлай орохо гэр ашаглалгада тушаахабди. Энэ гэрые хоёр хүбүүдтэтнай үгүүлхэбди. Гурбадахи хүбүүнтнай үшөө залуу, хүлеэнэ бэзэ. Ойрын хоёр, гурбан жэлэй туршада байратай болохол байха, — гэжэ «Победа» колхозой түрүүлэгшэ Ю. Ф. Платонов тэрээндэ харюу үгэбэ.

Тус һууринай больницын хүдэлмэрилэгшэ Г. Н. Баскова хүнүүдые эмшэлхэ болоходо, эм домой дуталдадаг, һайн бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэдэй үгы байһан тухай хэлээ. Районой больницын ахамад врач С. Д. Шитиков энэ асуудалые зүбөөр шиидхэхэ арга боломжын бии байһан тухай Г. Н. Басковада мэдүүлбэ.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэри һайжаруулха асуудалые хаража үзэбэ. Хилээмэ зөөхэ автомашинануудай хүдэлмэри гуримшуулха тухай хэлэгдээ. Февраль һара соо райпо шэнэ автомашина абаха юм. Тиихэдээ Байкальское һууринда үдэр бүри хилээмэн асарагдадаг болохоор хараалагдана.

КПСС-эй горкомой энэ үдэр соо тус һууринай 50 гаран ажалшад районой партийна, совет эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдтэ хандажа, олохон асуудалнууд зүб тээшээ шиидхэгдэбэ.

Энэ уулзалга, хөөрэлдөөнүүдэй һүүлээр хамтын суглаан үнгэргэгдэжэ, тодорхой хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ тухай тогтоол баталан абтаа. Иимэ уулзалга, хөөрэлдөөнүүдые ходо үнгэргэжэ байгаа һаа, аша үрэтэй байха һэн гэжэ Байкальское һууринай ажалшад мэдүүлбэ. Иимэ уулзалганууд КПСС-эй Северобайкальскын горкомой хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэ һургаал боложо үгэнэ. Партийна хүдэлмэрилэгшэд ажалшадтай холбоо барисаагаа бэхижүүлнэ.

Иимэ уулзалгануудые саашадаа бүри һонирхолтойгоор үнгэргэжэ, аша үрыень улам дээшэлүүлхэ шухала. Үйлэдбэриин, ажаһуудалай олон асуудалнуудые хамтаран шиидхэхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Манай Хойто-Байгалай районой ажалшад КПСС-эй горкомой хэжэ байһан ажал ябуулгануудые өөрынгөө нюдөөр хаража, бидэндэ арга шадалаараа туһалалсадаг байха юм. Бидэ саашадаа партиин горкомой үдэрнүүдые бүри аша үрэтэйгөөр үнгэргэхые оролдохобди.

Н. МАРЦЕНЮК,
КПСС-эй Северобайкальскын горкомой инструктор.

АПК: ажалай эмхидхэл ба экономико

ЖЭЛЭЙ ДҮНГҮҮД ЮУ ХАРУУЛА

Эдеэ хоолой гол продуктнуудые худалдаха гүрэнэй түсэб-захилые хэр зэргэ дүүргэһэнһээнь ажахынуудай үйлэдбэриин үрэ дүнгүүд, экономикынь хүгжэлтэ сэхэ дулдыдадаг гээшэ ааб даа.

Энэ талаар хаража үзэхэ болоо һаа, үнгэрһэн жэлдэ Түнхэнэй районой ажахынууд тиимэшье һайнаар хүдэлөө гэхын аргагүй. Жэшээнь, эндэхи колхоз, совхозууд гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэбые оройдоол 93 процент дүүргэжэ, 2400 шахуу центнер мяха дутуу тушаагаа.

Ушарынь юуб гэхэдэ, бүхы ажахынуудай мяха гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб-захилыо дүүргээшье һаань, эндэхи хүн зоной хубиин ажахынуудһаа мяханай бага тушаагдаһан дээрэһээ бүхыдөө энэ продукт худалдаха түсэб дүүргэгдээгүй үлэшоо.

Тиихэдээ эндэхи хүн зон хубиингаа ажахыһаа мяха бэлэдхэлэй пунктнуудта оруулхаяа оройдоо болишоо, тэрэнээ хуу өөһэдөө эдинэ гээшэ гү гэһэн асуудал гарана. Үгы ааб даа. Нёдондо район соо үмсэдөө үхэр мал баридаг зон бүхыдэнь 6000 центнер мяха районой эд хэрэглэгшэдэй кооперацида худалдаха ёһотой байһан аад, оройдоол 580 центнер мяха тушаагаа. Харин тиихэдэнь колхоз, совхозууд айлнуудһаа 3183 центнер мяха худалдажа абаад, энэ продукт гүрэндэ худалдаха түсэбөө ядамаргүйхэн дүүргэһэн байна бшуу. Илангаяа «Сибиряк» колхоз, Туранай, Харбяангуудай, Түнхэнэй совхозууд хубиин ажахынуудһаа ехэ мяха абажа тушаагаа.

Иигээд ерэхэдээ, үхэр мал тэжээжэ, шахажа зобонгүйгөөр, айлнуудһаа тэдэнине үнэтэйхэнөөршье һаань худалдажа абаад, дам саашань гүрэндэ худалдахадань колхоз, совхозуудта амар байна гээшэ ааб за. Энэ гуримые тиимэшье һайн гэхээр бэшэ. Нэгэдэхеэр, ниитын ажахынууд малаа олошоруулха, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ гэжэ шадалаараа оролдоногүй бшуу. Хоёрдохёор, энээнһээ боложо, кооперативна магазинуудта, дэлгүүр дээрэ мяхан мүртэй ороногүй ха юм.

Нёдондо районой ажахынууд һү гүрэндэ худалдаха түсэбөө баһал дүүргэжэ шадаагүй. Бүхыдэнь 120 мянган центнер һү худалдахын орондо оройдоол 105,8 шахуу мянган центнер һү тушааһан байна. Гансал «Восточные Саяны» колхоз түсэбөө дүүргээ.

Үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2049 килограмм һүн һаагдажа, район энэ талаар республика соогоо нилээд хойгуур һуурида гараа. Ушарынь юуб гэхэдэ, олохон колхоз, совхозууд үнгэрһэн жэлдэ үнеэдэйнгээ һү шэмые доошолуулаа. Хэрбээ Туранай совхоздо үнеэн бүриһөө 2539 килограмм һүн һаагдахадань, «Сибиряк» колхоздо тэрэнь оройдоол 1633 килограммда хүргэгдөө.

Тэрэшэлэн хониной нооһо, орооһо таряа, хартаабха, овощ гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэб-захил дүүргэгдээгүй.

Хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэбэй ёһоор дүүргэгдэхэгүйдэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй өөрынь үнэ сэнгэй ехэ байхада, ашаг олзын бага оруулагдахада агропромбанкһаа абтаһан урьһаламжын мүнгэн саг соогоо бусаагданагүй ха юм даа. Мүнөө районой ажахынууд бүхыдэнь 39,8 миллион түхэригэй урьһаламжын мүнгэ гүрэндэ үритэй байна. Тэрэнэй 24,4 миллион түхэригынь хойшолуулагдаһан урьһаламжын мүнгэн болоно.

Хэрбээ ажахынуудай гол һалбаринуудаа арендэнэ харилсаанай гуримда оруулаад байгаа һаань, үйлэдбэрилһэн продукциинь хэмжээндэ тааруулан, тэдэнэй урид абаһан хойшолуулагдаһан урьһаламжын мүнгэнэй бусаалгые болюулха гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй һая гараһан тогтоол соо заагданхай.

Энээнтэй дашарамдуулан, ажахынуудай бригада, фермэнүүд болон бусад подразделенинүүдээ арендэдэ хэр зүбөөр оруулһаниие шалгаха тусхай комисси район соо эмхидхэгдээ. Даб дээрээ тооложо үзэхэдэ, ажахынуудай арендэнэ гуримда бодотоор ороод байгаа һаань, энэ жэлдэ 23,6 миллион түхэригэй урьһаламжын үри тэдээнһээ болюулагдахаар байна.

Нүгөө талаараа арендэнэ харилсаанай гуримые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ һаад ушаруулжа байһан элдэб хаалтануудыешье үгы болгохо арга бии болонхой. Байгша оной январиин 1-һээ арендэнэ харилсаан тухай Хуули хүсэндөө оруулагдаа.

Эдэ бүгэдэ хүдөө нютагуудта ехэхэн хубилалта хэхэ арга олгоно.

Үнгэрһэн жэлдэ манай бүхы ажахынуудай 248 үйлэдбэриин коллективүүдэй 234-ниинь гэхэ гү, али 94 процентнь ажахын тоосооной гуримаар хүдэлөө гэжэ тоологдоно. Тэдээн соонһоо 50 бригада, звено — хамтын подрядай ёһоор, үшөө 4 подразделени — бригадна подрядаар гэхэ гү, али олоһон олзо доходһоо ажалай түлөөһэ абахаар хүдэлөө. Тиихэдэ 174 ажалша коллектив арендэнэ подрядай ёһоор, тэдэнэй 66-ниинь гэр бүлын подрядаар хүдэлһэн байна.

Мал ажалда 118 коллектив арендэнэ харилсаанай ёһоор хүдэлнэ гэжэ тоологдоно. Илангаяа мяханай гэхэ гү, али тугалтай үнеэд, гунжадые харууһалдаг хори гаран айл арендэнэ подрядай гуримаар хүдэлжэ, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые түйлана. Мүн һү һаалиин үнеэдые, жэжэ тугал, бяруунуудые, эхэ гахайнууд болон поршоонхонуудые гэр бүлөөрөө арендээр абаад харууһалдаг айлнууд район соо олон боложо байна. Хэрбээ нёдондо жэлэй эхеэр оройдоол 8 айл арендэнэ подрядаар хүдэлдэг һаа, мүнөө 59 гэр бүлэ энэ гуримаар ажаллана.

Урдань хүнүүд хамтын ажалда хүдэлхэдөө һанаа сэдьхэлынь хоёр тээшээ хубаардаг — нэгэ талаар колхоз, совхоздоо муу бэшээр ажаллаха, салин абаха, нүгөө талаараа — үмсынгөө хэрэг ажалые мартахагүй гэжэ оролдодог һэн. Харин мүнөө үхэр мал гү, али гахай арендээр абаад, гэрэйнгээ газаа байлгажа, үмсынгөө малтай аб адли харууһалха, эдеэлүүлхэдээ сэдьхэл һанааниинь тиигэжэ хубаархаяа болино ха юм. Өөртөөшье, обществодошье аша туһатай юумэ бүтээжэ байһанаа ойлгоно гээшэ.

Арендаторнууд болоһон айлнууд ямараар хүдэлжэ гараа6 гээд харая. Жэшээнь, Саяанай совхоздо В. Б. Шахтамаевтанай гэр бүлэ арбан үнеэ арендээр абаад харууһалжа, эдеэлүүлжэ, һаахадаа тус бүриһөөнь нёдондо 3100 килограмм һү һаагаа. Эдэнэй абаһан һүнэй центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 13 түхэригтэ болоо. Тугалнуудай шэгнүүрые нэмээһэнэйнь центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 70 түхэригтэ хүрөө. Харин совхоздонь абтаһан һүнэй центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 32 түхэриг 76 мүнгэтэ, тугалнуудай нэмэлтэ шэгнүүрэй центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 176 түхэриг үлүүтэй болоо юм.

Энэмнай хоорондоо ямар ехэ илгаатай гээшэб! Шахтамаевтан жэл соо ажахыһаа авансаар 1968 түхэриг мүнгэ абаа. Жэлэй тоосоо хэхэдэ, тэдэнэр үшөө 5053 түхэриг түлөөһэндэ хүртөө. Энэ айлайхи өөһэдынгөө хүсөөр 200 центнер үбһэ сабшажа абаа юм. Хэрбээ совхоздонь һүнэй центнер бүхэндэ 1,4 центнер тэжээлэй единицын гаргашалагдадаг һаа, В. Шахтамаевтан ойродоол 0,65 центнер тэжээлэй единицэ гаргашална.

«Сибиряк» колхоздо А. И. Кобелевтон ажахынгаа гурбан үнеэдые арендээр абаад жэл соо харууһалжа, тэдээнһээ бүхыдэнь 44,3 центнер һү һаагаа, 4 тугал абажа тушаагаа. Өөһэдөө гэр бүлэдөө 1653 түхэриг олзо оруулаа. Энэл ажахын гэшүүн И. А. Ларионов колхозһоо 40 поршоонхо абаад тэжээжэ, тус бүриинь 112 килограмм шэгнүүртэй болгожо мяханда тушаагаа һэн. Гахайнуудай шэгнүүрые 1 центнерээр нэмээхын тула 3,3 центнер талха таряа гаргашалаа. Харин колхоздонь энээндэ аяар 7—8 центнер таряан гаргашалагдадаг байна бшуу.

Гэбэшье гэр бүлөөрөө арендэ абаһан айлнууд булта иимэ үндэр үрэ дүнгүүдые түйлажа шадаагүй. Түнхэнэй совхоздо 15 үнеэдые арендээр абаһан айлнууд тэдэнэйнгээ тус бүриһөө жэл соо оройдоол 1015 килограмм һү худалдаа. «Сибиряк» колхоздо 21 үнеэдые арендээр абаһан айлнууд үнеэн бүриһөө 1232 килограмм һү һаажа тушаагаа.

Энээнэй шалтагааниинь олон ааб даа. Малайнь үүлтэрэй муу, байра байдалайнь тааруугүй, үбһэ тэжээлээр дутамаг газарта арендэдэ оробол, мяхан, һүн зүндөө элбэгээр абташаха бэшэ ха юм. Эндэмнай олон юумэн хэрэгтэй.

«Восточные Саяны» колхозой Таһархайн һү һаалиин фермэ арендэнэ подрядта ороһон түрүүшынгээ жэлдэ 24,9 мянган түхэриг гарзатай гараа һаа, үнгэрһэн жэлдэ энэ гуримаа зүбөөр хэрэглэдэг боложо, илангаяа ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ, 84,5 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаа һэн.

Таряан ажалда хамтын подряд нэбтэрүүлэгдэнхэй гэхэ гү, али бригада, звенонууд бүхыдөө оруулһан олзоһоо гол түлөөһэ абаха гуримаар хүдэлнэ. Харин нүгөө зариманиинь

Хэдэн үдэрэй саада тээ Хориин районой арадай ажахын түрүүшүүлэй ээлжээтэ зүблөөн боложо, тэндэ сугларагшад үнгэрэгшэ жэлэй хугасаа соо хэһэн хүдэлмэриингөө дүнгүүдые согсолжо, тобшолол хээд, саашадаа яажа ажаллаха тухайгаа хэлсэһэн, шэнэ хараа түсэбүүдые урдаа табиһан байна.

Районой промышленна предприятинууд хэр зэргээр хүдэлжэ гараа гээшэб? Урдаа табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлжэ шадаа гү, али үгы гү?

Эндэхи хоёр томо леспромхозууд технико-экономическа дүнгүүдээ урдынхида орходоо, яһала һайжаруулаа. Гэбэшье тэдэнэр арадай ажахыда аргагүй хэрэгтэй 30 мянган кубометр модо гэхэ гү, али 624 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргажа, тушаажа шадаагүй. Эндэ хэн зэмэтэй гээшэб? Түсэб үгэһэн «Забайкаллес» нэгэдэл гү, али хэн бэ? Сэхыень хэлэхэдэ, Хүрбынхишье, Хандагайншье леспромхозуудта һүүлэй үедэ ажалай эмхидхэл һуладашоо. Модо бэлэдхэгшэдэй байра байдалые, хүдэлмэриие һайжаруулха талаар хэмжээнүүд муугаар бэелүүлэгдэнэ. Саарһан дээрэ бэшэгдэһэн һайшаалтай хэрэгүүд дүүргэгдэнгүй үлэшэнэ. Энэ талаар леспромхозуудай директорнүүдэй талаһаа эрид шууд алхамууд хэгдэнэгүй. Тэдэнэр үшөөл хуушанайхяараа ажалаа эмхидхэн ябуулна.

Гэхэтэй хамта леспромхозуудта бэрхээр хүдэлдэг, үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые түйладаг, урдаа табигдаһан зорилгонуудые жэншэдгүй дүүргэдэг коллективүүд байна гээшэ ааб даа. Тэдэнэй тоодо Хүрбын леспромхозой Ц. Г. Гончикдоржиевай хүтэлбэрилдэг мастерска участогай коллектив, модо зөөдэг ашаанай автомашинануудай жолоошод Ю .А. Вахрушев, А. К. Арабли, модо ашалган дээрэ хүдэлдэг Г. М. Южаковой звеногой гэшүүд болон бусад ороно. Эдэнэр үдэрһөө үдэртэ, халаанһаа халаанда абьяастайгаар ажаллан, үгтэһэн даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Тиихэдэ «Бурятводмелиорация» нэгэдэлэй нүүдэл-оньһожоруулагдамал колонныь, Хориин оньһожоруулагдамал ой модоной ажахын, районой типографиин болон бусад олон коллективүүд урдаа табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлжэ шадаа.

Үнгэрэгшэ жэлэй хугасаада районой барилгын талмайнууд дээрэ дүн хамтадаа гэр байра барилгада 3 миллион шахуу түхэриг ашаглагдаһан байна. Тиин 12.544 дүрбэлжэн метр талмайтай байранууд ашаглалгада тушаагдаа һэн.

Энэ талаар «Георгиевский» совхоздо ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Ашанга тосхондо һургуулиин байшан, совхозой хүдэлмэришэдэй амаралтын байшан

ТҮРҮҮШҮҮЛШЬЕ ОЛОН, ГЭЭГДЭГШЭДШЬЕ БИИ

толлогдоо. Дээдэ-Тайлсын совхозой Доодо-Гол һууринда хүүгэдэй ясли-сад, Хүлэй совхозой түб Санномыск һууринда столово, Тээгдэдэ аптекэ, Анаагай совхозой гурбадахи отделениин түб һууринда эхин классуудай байшан гэхэ мэтын барилганууд бодхоогдожо, олоной хабаадалгатайгаар толлогдоһон байна гэжэ тус суглаан дээрэ элидхэл хэһэн арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. М. Бузин хэлээ.

Тиихэдэ районой түб Хори һууриниие болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ 230 мянган түхэриг гаргашалагдаа, Октябрьская болон Ленинэй үйлсэнүүд болон тэндэхи талмайнууд асфальтаар хушагдаа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ районой совхозуудай коллективүүд урдынхида орходоо, һайнаар ажаллажа гараа. Тэдэнэр дүн хамтадаа 8 миллион гаран түхэригэй сэбэр олзотой болоо. Энэнь хадаа урда жэлнүүдэйхиһээ холо ехэ болоно. Үйлэдбэридэ хэрэглэгдэһэн түхэриг бүхэн өөрыгөө харюулаад, 30—30 мүнгэ олзо оруулһан байна. Һү, мяха, орооһо таряа, үндэгэ гүрэндэ тушаалгаар даабаринууд сүм дүүргэгдээ. Гэбэшье нооһо тушаалгаар түсэбөө дүүргээгүй. Юуб гэхэдэ, элдэб ушарһаа гэхэ гү, али тэрэ тоодо хайша хэрэгээр харууһалагдаһан'гэ боложо, олон тоото хонид гарзалһан байна бшуу.

Нёдондо жэлдэ районой һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд һайнаар хүдэлөө. Тиин үнеэн бүриһөө 2320 килограмм һүн һаагдаа. Энэмнай урданайхиһаа 92 килограммаар дээшээ болоно.

Тиихэтэй хамта Дээдэ-Тайлсын совхозой Доодо-Голой фермын һаалишалай магтаалтай хэрэгүүд тушаа онсо хэлэмээр байна. Эндэхи коллектив үнеэн бүриһөө 3086 килограмм һү һаагаа. Түрүү һаалишан М. И. Гарист бүришье үндэр дүнгүүдые түйлаһан байна.

— Һүүлэй жэлнүүдэй хугасаа соо үнеэдэймнай үүлтэр тиимэшье эхэ ондоо болоо гэхын аргагүй. Зүгөөр һаалишаднай хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандажа, хэлэһэн үгэдөө эзэн байха гэжэ оролдоно. Гадна манайда тэжээл бэлэдхэлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана. Эндэ һаалишадшье зундаа үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалсанабди. Саг үргэлжэ, ажалдаа бодотоор хандабал, үдэр бүхэндэ үндэр бүтээсэ түйлахаа байһамнай дамжаггүй,— гэжэ Доодо-Голой фермын һаалишан Мария Ивановнатай уулзажа хөөрэлдэхэдэм хэлээ һэн.

Тиихэдэ районой Үдын совхозой Баруун-Хасууртын фермын һаалишад муу бэшэ дүнгүүдые түйлаа. Эндэ үнеэн бүриһөө 2736 килограмм һүн һаагдаа. Магтаалда хүртэмөөр дүнгүүдые Хүрбын совхозой Могойн, Анаагай совхозой Хүтэл-Нуурай, Хүлэй совхозой Тарбагатайн фермын коллективүүд түйлажа шадаа.

Гурбан мянгатанай клубай гэшүүдэй тоодо Доодо-Голһоо эгэшэ дүү Баярмаа болон Сэсэгмаа Цырендоржиевanууд, Нургида Хасанова, Баруун-Хасууртаһаа Маргарита Плешакова, Хүтэл-Нуурһаа Марина Пантихина, Дээдэ-Тайлсаһаа В. Донской болон бусад ороо.

Районой һаалишадай дундаһаа 13 хүн үнеэн бүриһөө 2700—3000 килограмм һү һаагаа. Тэдэнэй дундаһаа нэгэ зариманиинь энэ жэлдэ гурбан мянгатанай клубай гэшүүд болохо, нэрэ, обогоо алдаршуулна ааб даа.

Мүнөө район дотор түл абалгын халуун хаһа эхилээд, хонишодой эгээл туха сүлөөгүй ажаллаха сагынь болоод байна.

Суглаанда хабаадалсахаяа ерэһэн Ажалай Алдар Солын гурбан орденто Үдын совхозой ахалагша хонишон Г. М. Бимбаевтай уулзахадам:

— Хурьгаднай адхаржал байна даа. Үнгэрэгшэ һүниндөө 40 шахуу түл абтаа. Газаамнай хүйтэншье гээшэнь. Нэгэ һанахада, саг соо хүйтэрээд, бууралганиинше зүбтэй юм гү даа,— гэжэ Бимбаев хэлээд: Нёдондонойхиһоо муу бэшэ дүн түйлахамнай лабтай. Юуб гэхэдэ, эхир хурьгад ехэ олоор түрэнэ,— гээд нэмэбэ.

Һүүлэй үедэ худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэри тухай үргэнөөр хэлэгдэдэг болонхой. Заримдаа тэдэниие зэмэгүй газартань зэмэлһэн, муушалһан ушарнуудшье эндэ дайралдадаг. Магазинуудаймнай тагууд дээрэ урдынхида орходоо, үндэгэн, һүн, колбаса гэхэ мэтын юумэн таһалгаряагүй байдаг болоо. Энэнь һайн гээшэ.

— 1989 ондо хүн зонһоо 367 тонно мяха, 54 тонно һү худалдан абаабди. Тиихэтэй хамта 200 шахуу тонно колбаса өөрынгөө цех соо бүйлүүлэн гаргажа, район болон республикын ажалшадта худалдаабди. Эд бараанаймнай эрьесэ 17.582 мянган түхэригтэ хүрөө,— гэжэ райпогой правлениин түрүүлэгшэ Г. Е. Нимаева суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ дуулгаа.

Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадагшад ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгамнай урдынхида орходоо муудашоо, тэдэнэймнай филиалнуудшье бидэнэй захилнуудые дүүргэнэгүй, телевизор, холодильник, хубсаһа угаадаг оньһон машина заһабаридаг хүнүүдыньшье хүдөө һууринуудаар үсөөн ябадаг болоо гэжэ мэдүүлбэ.

Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинат жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ шадаагүй. Тэрэнэй хүдэлмэридэ олон тоото дутуу дунданууд дайралдана. Тэдэниие усадхаха, туһаламжа үзүүлхэ талаар партиин райкомшье, арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомшье хэмжээнүүдые абанагүй, абахашье гэжэ оролдолго гарганагүй хэбэртэй. Районой арадай ажахын үйлэдбэриин түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ партиин райкомой нэгэдэхи секретарь П. В. Бахаев, мүн мүрысэдэг хүршэ партиин Хэжэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь К. Д. Лубсандоржиев гэгшэд хабаадалсажа үгэ хэлээ.

Энэ зүблөөн дээрэ районой ажалшадай 1990 оной социалис уялганууд, мүрысэдэг хоёр районуудай хоорондохи хэлсээн баталагдан абтаа.

Г. БАДМАЕВ.

ЭМХИДХЭЛЭЙ СОВЕТ БАЙГУУЛАГДАБА

ВОЛГОГРАД. (ТАСС). Волгоградай облгүйсэдкомой дэргэдэ СССР-эй арадай депутадуудай үүсхэлээр ниитын эмхидхэлэй совет байгуулагдаа. Ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдшье тэрэнэй бүридэлдэ оруулагдаа. ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, СССР-эй арадай депутат В. Елагинай онсолон тэмдэглэһэнэй ёһоор, үгөөрөө бэшэ, харин ажал хэрэгээрээ хубилган шэнэдхэлгын түлөө оролдодог бүхы хүнүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудые нэгэдүүлхэ, область дотор ниитын-политическэ ба экономическа хүшэр хүндэ байдалые гуримшуулан һайжаруулха асуудалнуудые шиидхэхэдэнь, областной Соведтэ эдэбхитэйгээр туһалха гээшэ тус Соведэй зорилго болоно.

— Облгүйсэдкомой үргэн заседани дээрэ үсэгэлдэр үдэшэ орой болотор эдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсээбди,— гэжэ облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Орлов хэлээ һэн.— Зүбшэн хэлсэлгэ ехэ шангаар үнгэрөө. Гэбэшье арадай депутадуудтай болон олониитын түлөөлэгшэдтэй үгээ ойлголсожо, регионална ажахын тоосоое нарижуулан һайжаруулха, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр ба арадай хэрэглэмжын эд бараагаар хүн зониие хангалгые һайжаруулха, гэр байра барилгые хурдадхаха гэхэ мэтын шухала асуудалнуудаар, экологиин ба коммунальна ажахын, социальна үнэн зүб байдалай гол ёһонуудые сахилгын хойноһоо хинаха ба областиин бүхы хүн зониие һанаата болгодог тон орёо асуудалнуудые шиидхэхэ талаар эмхидхэлэй соведэй хүдэлмэриин гол шэглэлнүүдые хараалһан байнабди.

— Облгүйсэдкомой дэргэдэ эмхидхэлэй совет байгуулга хадаа общество дотор, мүн арадай депутадуудай Соведүүдтэ демократи үргэдхэхэ, ажабайдалай бүхы талануудта хубилган шэнэдхэлгые түргэдхэхын тула бүхы түрүү хүсэнүүдэй хоорондохи ябуулгануудые тааралдуулха алхам болоно гэжэ тоолонob,— гээд һунгагшадай ниитын городской комитедэй түрүүлэгшэ Е. Куликов хэлэнэ.

* * *

Февралиин 4-дэ Волгоградта олон хүн зоной хабаадалгатай митинг болоһон байгаа. Һунгагшадай городской ниитын комитет гурбадахи воскресениеэ иимэ митинг үнгэргэбэ. Урда тэрэнь СССР-эй арадай депутадуудай үүсхэлээр облгүйсэдкомой дэргэдэ ниитын эмхидхэлэй совет байгуулагдаа һэн. Харин митингын шиидхэбэри соо «облгүйсэдкомдо этигэдэггүй байһанаа элирхэйлхэ, ээлжээтэ бэшэ сесси зарлаха» гэһэн эрилтэ соносхогдоһон байна. «КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумдэ Хандалга» баталан абтаа.

(ТАСС).

Совет орон дотор

ВОТКИНСК (Удмуртын АССР). Эндэ Петр Ильич Чайковскиин музей-бууса шэнэдхэн заһагдажа байнхай. 900 шахуу экспонадууд суглуулагданхай, агууехэ композиторай ойн баярта нээгдэхэ экспозицида тэдэнь табигдаха болоно.

«Минии түрэл хотын багаханшье, хүн зоноор үсөөншье һаань, хэзээдэшье хүндэлдэг байхаб» гэжэ бүри эдир бага ябахадаа, тэрэ бэшэһэн байдаг.

Чайковскитоной гэр бүлынхидтэй Удмурти холбоотой байһан гээшэ. Композиторай хүгшэн аба Глазовай городничи байһан, горно хэрэгэй кадетскэ корпус дүүргэхынгээ урда эсэгэнь Ижевскэ заводто алба хэһэн. Харин Воткинскын нэгэ үйлсөөрхи гэртэ гансашье Петр Ильич бэшэ, харин тэрэнэй аха дүүнэр Николай, Ипполит, Саша дүү басаганиинь ехэ болоһон байха юм. Мүнөө энэ буусада бэлигтэй композиторай түрэһэн гэр гансашье һэргээгдээ бэшэ, хүнүүдэй байрладаг байшан, конюшни, саад соохи гэрхэн шэнээр баригдаа. П. И. Чайковскиин түрэлхид, дүтын хүнүүд, тэрэ үеын заводой һуурин тосхоной ажабайдал тухай хөөрөөнүүдэй үнгэргэдэхэ залнууд болон таһалганууд экспозицида гол һуури эзэлхэ байһаниинь ойлгосотой.

КЭИНАРЬ (Молдавиин ССР). Бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ парфюмернүүдтэй харилсаа холбоо тогтоохо арга Молдавиин «Кэинарский» совхозой ажалшадта олдоо. Эндэ һаянай тарижа ургуулагдадаг лавандин гэжэ ургамалһаа абтаһан тоһоор Франциин «Кристиан Диор» фирмын мэргэжэлтэд ехээр һонирхоно. Мүнөө дээрээ дэлхэй дээрэ үгы энэ тоһые тэдэнэр худалдажа абахаар бэлэн. Лавандин гээшые Крымэй эрдэмтэд хада уулада ургадаг лавандаһаа бии болгоо юм. Үнгэрһэн жэлдэ нэгэ тонно иимэ ургамалһаа 15 шахуу килограмм тоһон абтаа һэн. Юрын лавандатай сасуулхада, энэнь гурба дахин ехэ болоно. Иимэ ургамал ехээр таридаг болоһон ажахыда ехэ арга боломжонууд нээгдээ. Лимоной үрмэдэһэндэ эндэхид баһал ехээр найдадаг. Парфюмернэ, эдеэ хоолой ба медицинскэ промышленностьда мүн лэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг арба хүрэтэр килограмм тоһон тэрэнэй нэгэ тонноһоо абтадаг юм. Иимэ ургамалнуудые тарижа ургуулхадань, ойрын ерээдүйдэ үйлэдбэриин ашаг үрые 70 процент хүрэтэр, харин сэбэр ашаг олзые 2,5 миллион түхэриг хүрэтэр дээшэлүүлхэ арга олгохо байна.

РУБЦОВСК (Алтайн хизаар). Хүнгэн автомобильда шагтагалха прицепүүдые нютагай машина бүтээлгын завод үйлэдбэрилжэ эхилэнхэй. Тэдэнь үнэтүй, ашаглахада тааруу зохид. Алтайн хүдөөгэй жолоошод болон арендаторнуудһаа пред-

Арадай кандидадууд

...РҮҮЛЭГШЭ

никум дүүргэжэ, бухгалтерай диплом абаа һэн.

1970-аад гаран оноор түрэл Сэнзэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо түрүүлэгшөөр һунгагдаа бэлэй. [illegible]

[illegible] түгшүүритэй хатуу саг ерээ һэн. Владимир Лопсонович бүхы шадал зоригоо эндэ [illegible]

«50 лет Октября» колхозой түрүүлэгшын партиин райкомой секретаряар һунгагдахада, [illegible]

Арадай депутадта кандидадуудые дэбжүүлһэн үедэ «50 лет Октября» колхозой ажалшад [illegible] Владимир Лопсонович [illegible] Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлээ. Тэдэнһие «Туяа», «Найрамдал» колхозуудай ажалшад дэмжэбэ. [illegible]

А. ДЫЖИНОВ.

...ДУУН ХАҺА

Нэгэ һонин гэбэл, мүнөө һунгалтада бэлдэлгын үедэ урдань шиидхэгдээгүй байһан зарим асуудалнууд [illegible] болоо. Эндэ агитаторнууд ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Һунгагшадай дурадхалнууд, захяанууд, ажаглалтанууд булта согсологдожо, депутадуудта захяанууд болохо юм. Тиигэбэшье мүнөө хэдэн асуудал шиидхэгдэшоо. «Жэшээлхэдэ, нютагай ой модоной харуулшан түлөө залһа бэлдэхэ зүбшөөл үгэхэ эрхэтэй болоо. Гадна айл бүхэнэй барилга хэхэ хэрэглэмжэдэ 5 кубометр модон үгтэхэ болобо. Эдэ бүгэдэ тухай М. К. Макров агитаторнуудта хөөрэжэ үгөө.

Энэ һуралсалда парткомой секретарь Л. Ф. Трифонов, партиин райкомой ба райгүйсэдкомой таһагуудые даагшанар Н. И. Макров, М. М. Мясникова хабаадалсаһан байна. Тиимэһээ нүхэр Л. Ф. Трифонов КПСС-эй райкомой үзэл сурталай таһагай хүдэлмэри шүүмжэлхэдээ, бодото туһаламжа үзүүлнэгүй гэжэ тэмдэглээ. Илангаяа РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадуудай намтар, һунгалтын урда тээхи программанууд эльгээгдэнэгүй гэжэ онсолһон байха юм.

КПСС-эй райкомой таһагые даагша Н. И. Макров эдэ болон бусад ажаглалтануудта харюусаха зуураа айл бүхэнэй гэртэнь орохо, илангаяа үбшэн, наһажаал хүнүүдтэ анхарал хандуулха шухала гэжэ тэмдэглэһэн байна. Юуб гэхэдэ, урдахи һунгалтын үедэ тиимэ хүнүүдтэ анхарал хандуулагдаагүй бшуу.

Районой болон нютагай Соведүүдэй арадай депутадта кандидадуудые бүридхэлдэ абалгын дүнгүүд тухай М. М. Мясникова суглараг шадта хөөрэжэ үгөө.

Иимэ уулзалга Хандагатайн агитаторнуудтай болоо. Тэндэ гол түлэб багшанар агитаторнуудаар томилогдонхой. Тиигэжэ урдахи һунгалтын кампаниин үшөө нэгэ алдуу заһаргадаа. Хүдөө нютагта ойлгуулам жын хүдэлмэри багшанарһаа бэрхээр хэд ябуулхаб даа?

Д. АБИДУЕВ.
Журналист.

ТАСС • АПН
...Н СААНАҺАА

...ХЫН ҮНЭН ЗҮБЫЕ ҺЭРГЭЭХЭ

...тарь Цэрэндашийн Намсрай мэдүүлбэ.

Гушаад-дүшөөдтэхи онуудта хуули бусаар хашагдаһан харшалагдаһан хүнүүдые сагааруулха талаар МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой комиссиие тэрэ толгойлно. Тиин тэрэ «Монголпресс» гэжэ хэблэлэй агентствын корреспондентдэ интервью үгэһэн байгаа. Тэрэнэй хөөрөөн «Цаг үе» гэжэ бюллетеньдэ толилогдобо. Ямаршье гэм зэмэгүй хүнүүдые хашадаг, харшалдаг ушарта Ю. Цэденбалай хабаатай байһые элирхэйлэн гэршэлһэн баримтанууд эндэ элирүүлэгдэнэ гэжэ сагааруулгын комиссиин түрүүлэгшэ батална. Тэрээнтэй хамта суртаа хүдэлһэн хүнүүдынь хуулиин харюусалгые даажа абаха ёһотой гэжэ Ц. Намсрай түгэсхэлдөө хэлэбэ.

...РТНҮҮДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Энэ үүсхэлэй удхань юуб гэхэдэ, Зүүн болон Баруун Европын, мүн Хойто Америкын оронууд һайн дураараа, нэгэ нэгэндээ этигэл найдалай үндэһэ һуури дээрэ буу зэбсэгүүдые хинаха зорилготойгоор «агаарай дайдаяа нээхэ» ёһотой байна.

Энэ үүсхэлээр үнгэргэгдэһэн хөөрэлдөөнүүдэй тематика зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Эдэ хөөрэлдөөнүүд хоёр шатаар үнгэргэгдэхэ юм гэжэ тодорхойлогдоо. Түрүүшынь шата февралиин 12-һоо 28 болотор Оттавада, хоёрдохинь апрелиин һүүл багта Венгридэ үнтэргэгдэхэ ёһотой.

Дж. БУШАЙ МЭДҮҮЛГЭ

...ёр палатын нэгэдхэгдэмэл заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, удаадахи жэлдэ захиргаанай дотоодын болон гадаадын политикын гол шэглэлнүүдые «Орон доторхи байдал тухай» заншалта бэшэг соогоо найруулһан байгаа.

«Европодохи совет сэрэгэй аюул сарагдажа байна» гэжэ мэдэрхэ зуураа, «Совет стратегическэ һэльбэн шэнэдхэлгэдэ хубилалтанууд багаар болоно» гэжэ США-гай президент Советскэ Союзай стратегическэ харилсаанай талаар захиргаанай хараа бодолые найруулхадаа баталба. «Тиимэһээ бидэ өөһэдынгөө стратегическэ добтолхы хүсэнүүдые һэльбэн шэнэдхэхэ», «стратегическэ оборонно үүсхэлые» үргэлжэлүүлхэ ёһотойбди», — гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

...ВНО СҮҮД БҮРИДХЭЛДЭ АБАБА

...1990 оной ... баримта ..., Венгриин политиче... ...дхэлдэ аба... ...һээ ороһон ...шэн хэлсэг... ...ческэ пар... ...тиин хү-сэндөө ороһон нёдондо жэлэй намарһаа хойшо партинуудые бүридхэлдэ абалга эхилээ һэн. Эдэ бүхы гурбан һарын туршада ямаршье онсо асуудалнууд гарабагүй.

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партине, Венгриин Социалис партине, Венгриин демократическа хуралдаае Венгриин эгээл ехэ партинуудай тоодо дурдажа болоно. Нэгэн адли һанал бодолтой хэдэн зуугаад, мянгаад хүнүүдые нэгэдүүлдэг бишыхан партинууд бии.

ЭРДЭМТЭН, ЖУРНАЛИСТ, ЭМХИДХЭГШЭ

Ц. Очировай түрэһөөр 70 жэлэй ойдо

Өөрынгөө һурган хүмүүжүүлэгшэ, эрхим нүхэр тухай дурсалгынгаа гаршагта эдэ үгэнүүдые дэмы онсолон гаргаагүйб. Ушарынь гэхэдэ, арадаймнай эгээл бэрхэ хүбүүдэй нэгэн болохо Цирен Очирович Очировай ажабайдалай бэ ажал ябуулгын гол удхые имагтал эдэ гурбан үгэ тобойсо тайлбарилха ушартай ха.

Буряадтамнай бэрхэ хүнүүд үсөөн бэшэ гээшэ ааб даа. Гэбэшье бусадайнгаа дундаһаа даруу номгон абари зангаараа, урин дулаан сэдьхэлээрээ, сэсэн мэргэн бодолоороо, мүн ажабайдалай түргэн урасхал сооһоо эгээл шухалыень обёордог, зүб сэгнэдэг шадабаряараа тэрэ онсо илгардаг һэн.

1 1938 оной февралиин 5-да тон түрүүн танилсахадаа, зан абаринь шухала эдэ шэнжэ шанарнуудые тухайлаа һэм. Тиихэдэ Цирен Очирович намайе урин налгайгаар угтажа, газетын литературна хүдэлмэрилэгшын ажалтай танилсуулаа бэлэй. Наһаараа намһаа хоёр жэлээр ахашье һаань (18 наһатай байгаа), үе сагайнгаа бүхы үйлэ хэрэгүүдые ойлгодог, ухамай бодомжотой байһыень гансата ойлгоо һэм. Цирен Очирович редакциин хүдөө ажахын таһагые даагшаар ажаллажа байгаа. Харин би удэридалга доронь хүдэлхөөр ажалда абтаа бэлэйб.

Һургуули һая дүүргэһэн, эрдэм мэдэсэ, болбосоролшье багатай, ажабайдалай дүршэлгүй, тиихэ мүртөө буряадаар һайнаар бэшэжэ шададаггүй намда тэрээнтэй хүдэлхэнь бэрхэтэйл байгаа. Ехэл оролдожо бэшэһэн материалыем эрилтэ ехэтэй һурган хүмүүжүүлэгшэм, нэгэн гээ һаа, корзина руу хаяжархиха, үгы гэбэл, улаан таша болоторнь заһажархиха. Тиихэдэнь голхороо, гомдоо аабзаш. Иигэжэ дайруулхадаа, журналистын мэргэжэл эдлэхэ гэжэ зоригжоод, номуудые олоор уншадаг байгааб. Энэ хадаа минии ажабайдалда айхабтар шухала шата болоһон юм. Шэнэ ажалдаа дадажа, мэргэжэлдээшье дүршэжэ, энэ хүдэлмэридэ бүхы наһаараа дурлаа һэм. Имагтал энэ үедэ Цирен Очирович хажуудам байжа, намтай адли һанаа зоболсожо, һайн заабаряараа, хэрэгүүдээрээшье ходо туһалагша бэлэй. Газетын журналист болохо хэрэгтэм Цирен Очировичч үзүүлһэн моральна болон мэргэжэлэй туһаламжын түлөө ходо баяртай ябагшаб.

Республиканска газетын редакциин хүдэлмэридэ элдэб бэрхэшээлнүүд тохёолдогшо һааб даа. Газетэ лата үзэгөөр гарадаг аад, ород үзэгтэ ороһон байгаа. Шэнэ үзэгөөр буряад хэлэ үзэхэ, ном, һударшье олдохогүй. Хори буряадуудай хэлэндэ үндэһэлһэн буряад литературна хэлэн гүйсэд бүрилдөөгүй, уншагшадһаа бэшэгүүдшье үсөөн ородог байгаа. Тиимэһээ газетээ гаргахын тула одоол үдэр, һүнигүй материалнуудые бэдэрдэг һэн бэлэйбди.

Тэрэ үедэ, 1937—38 онуудта, орон соомнай, республикадамнай боложо байһан хашалга хамалганһаа улад зон һүрдэнхэй, хүн зоной өөһэдын гаргаһан эдэбхи үүсхэл харагдахагүй, үнэн зүб тухай сэхэ руунь бэшэхыншье аргагүй саг тогтоһон байгаа. Ажабайдалаймнай хэр хүндэшье һаань, амжалтанууд ба дутагдалнууд тухай газетын хуудаһанууд дээрэһээ хөөрэхые оролдогшо һэмди.

Ахашье, дүршэлтэйшье журналистнуудай: Раднажаб Бимбаевай (харюусалгата редактор), Дарижаб Дамдиновай (харюусалгата секретарь), Дабацырен Дансоруновай (харюусалгата секретариин орлогшо), Цырендоржи Дамдинжаповай, Василий Галдановай, Юмцарай Цыреновэй аша туһаар, мүн өөрынгөөшье оролдолгоор ажабайдалай абьяаста орожо, хүниие магтаһаншье, шүүмжэлһэншье материалнуудые бэшэжэ һураа һэм. Һурган хүмүүжүүлэгшын редакторай орлогшоор томилогдоходо, зохёохы ажалда урагшатай ябаһан, 16 наһатай би хүдөө ажахын таһагые даагшаар, жэл үнгэрһэн хойно промышленно-транспортна таһагые даагшаар томилогдоо бэлэйб.

1939 ондо партиин зэргэдэ ороходом, Цирен Очирович намайе партида зуурашалаа һэн.

Газетын хүдэлмэрилэгшын мэргэжэл ололгодо, мүн хүн, коммунист болон ургажа хүгжэхэ хэрэгтэм Ц. О. Очиров айхабтар ехэ үүргэ дүүргэһэн байна. Тиимэһээ түрэһөөр 70 наһанайнь ойень тэмдэглэжэ байхадаа, Цирен Очировичые тон ехэ баяр баясхалантайгаар дурсанаб.

2 Саашадаа бидэнэй харгы асатан таһараа бэлэй. 1940 ондо сэрэгэй албанда татагдаба. Удаань Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай фронт руу эльгээгдэһэн юм. Харин би хилын харуулай сэрэгүүдтэ уялгата алба гарахаяа татагдаһан байнаб.

Цирен Очирович офицернүүдэй һургуули дүүргээд, Алас Дурнын фронтын нэгэ частиин комсомолой эмхиин секретаряар һунгагдаа. Удаань 1942 оной зунһаа фронтовой дивизионно газетын редакторай орлогшо, дивизиин ба армиин полит-таһагуудай ахалагша инструктор ябаа, Сталинградтахи, Курска дүхэригэй тулалдаануудта, Прагые сүлөөлэлгэдэ хабаадалсажа, майорой зиндаатай Дрезден хотодо дайгаа дүүргээ бэлэй. Дайшалхы ашагабьяа тухайнь Эсэгэ Ороноо хамгаалгын дайнай II шатын орден, Улаан Одоной хоёр орден, «Эрэлхэг зоригой түлөө», «Сталинградые хамгаалһанай түлөө» болон бусад олон медальнууд гэршэлнэ.

Шэн нарин хүн хадаа дайнай эхинһээ дүүрэтэрнь дэбтэр соогоо элдэб тэмдэглэлнүүдые хэжэ ябаа. Тэрэнэй 4-дэхи хуудаһанда иигэжэ уншанабди:

«Ажабайдал! Яагаашье омогорхолтойгоор дуулданаб. Тэрэнэй түлөө мүнөө дайн боложо байна. Бидэ богоолнууд байха дурагүй хадаа өөһэдыгөө хамгаалхаяа бодообди».

«1942 оной июниин 7-һоо «Боевая Красноармейская» газетын редакцида хүдэлжэ эхилбэб. Сэхэ руунь хэлэбэл, дайн дажарай харгы замуудаар ябалгам энэл үдэрһөө эхилбэ хаш. Амгалан тайбан сагай хоёр жэл тиимэ ехэшье бэшэ саг. Зүгөөр дайнай хоёр жэл соо ямар ехэ зам гаталаабиб. Сталинградһаа Прут хүрэтэр хаанашье ябааб, дүлии балай байдалтай заха холын нютагуудташье хүрөөб».

«Польшо! Дайнай эрхээр минии хүрэһэн хилын саанахи хоёрдохи гүрэн. Амиды мэндэ ябаа һаа, Германи хүрэтэр нилээд ехэ зай гаталха хэрэгтэй гэжэ мэдэнэб. Польшые Румынитай жэшээлэшэгүй. Румыниин хада уулануудтай, хуурай талануудтай һаа, эндэ шэмэтэйхэн бэлшээринүүд, баян тариалангууд, хабтагар хаданууд. Зониинь шье жэгтэй шэн нарин. Баруун Европо гэжэ мэдэхээр байна».

1944 оной ноябриин 7-до дэбтэр соонь иигэжэ бэшэгдэнхэй: «Совет бүхы газар дайдэ сэбэрлэгдээ, дайсанайнгаа эшээндэ добтолхоёо манайшье, союзнашье сэрэгүүд бэлдэнэ. Берлин дээрэ Илалтын туг мандуулха гэһэн зорилго табигдаа».

1945 оной январиин 12: «Эхилээ! Агууехэ добтолго эхилээ. Үглөөнэй 4 сагта түрүүшын залпнууд наярба. Хоёр час үргэлжэ газар доһолбо. Белгородой хажууда немецүүдэй добтолходо, иимэ хүсэ ехэтэй хүүеэн гараагүй һэн... Манай «катюшануудай», үхэр буунуудай наярһан газарта байгааб. Тэндэ юун үлөөб гэжэ хэлэхэньшье бэрхэтэй... Немецүүд тэрьедэнэ...»

1945 оной январиин 20: «Найман үдэр соо добтолжо, Германиин хилэ дээрэ гарабабди. Польшын томо хото болохо Ченстоховто үсэгэлдэр байһан һаа, мүнөөдэр немец эшээнэй хилэ дээрэбди. Гитлерые, тэрэнэй туһамаршадые түрэһэн, олоной хараал шэрээлдэ хүртэһэн газар манай хүлөөр гэшхүүлбэ. Тэгшэ 16 сагта герман-поляк хилэ гаталаабди. Өөһэдынгөө хүсэһэн, зориһон газарта одоошье хүрэбэбди».

1945 оной январиин 25: «Мүнөөдэр полкнуудаар ябабаб. Фронтдо ерэһэн сагһаа хойшо өөһэдынгөө сэрэгшэдтэ үзэгдөөгүй этигэл найдабари мүнөөдэр харабаб. Тэдэ мүнөө дайсаниие шангаар хэһээнэ».

1945 оной февралиин 1: «Союзнигууд добтолгодо ороо. Жуков өөрынгөө сэрэгүүдтэй Германида, Рокоссовский Черняховский хоёр Зүүн Пруссида дайсадые һамна сохино. Хэрэгүүднай хэзээ хэзээнэйхиһээ урагшатай!».

Цирен Очировичай, мүн совет хэдэн миллион зоной удаан хүлеэһэн Илалта май һара соо туйлагдаа бэлэй. Совет сэрэгшэдэй баатаршалга тухай жада мэтэ хурса гуурһаараа бэшэһэн репортажнуудаараа, зурагланнуудаараа, очеркнуудаараа арадайнгаа Агууехэ Илалтада хубитаяа оруулһаниинь арсалтагүй. Тэрэнэй айхабтар ехээр хүдэлһые 1944 ондо дэбтэр соогоо тэмдэглэһэн иимэ мүрнүүд гэршэлнэ: «Патриот Родины» газетын редакциин дэргэдэ табан үдэр соо һуралсалда байхадаа, 5 статья, хэблэлэй 1 шэнжэлэл бэшээб. Үглөөдэр түрүү бэшэг бэшэжэ тушааха даабари абабаб».

Сэрэгэй албанда ябахадаа, Цирен Очирович элдэб үндэһэ яһанай олон нүхэдтэй байгаа. Тэдэнэй нэгэниинь Григорий Демиденко болоно. «Эгээл үнэн сэхэ, ёһотойл нүхэрэйм дундаһаа ши тон түрүүшын нүхэр болоноош» гэжэ тэрэ бэшэһэн байдаг.

3 Бидэнэй асатаһан зам дайнай һүүлээр дахинаа ниилээ бэлэй. Халуун бурма, дайнай гал, уһан соо хатуужаһан, үбсүгэрээ дүүрэн шагналтай Цирен Очирович нютагаа бусамсаараа, ажабайдалай гүн руу «шунгаа» һааб даа. Би тиихэдэ «Буряад-Монголой үнэн» газетын редактор болоһон байгааб.

Цирен Очирович 1947 оной апрельһээ партиин Буряадай обкомой хэблэлэй секторые даагшаар, удаань пропаганда ба агитациин таһагые даагшын орлогшоор хүдэлхэдөө, республикынгаа арадай ажахые һэргээхын, арадай гэгээрэлые ба соёлые хүгжөөхын, зохёохы холбоонуудай ажал ябуулгые һайжаруулхын тула мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдые бүри эдэбхижүүлхэ талаар хэдэн зорилго табижа, урагшатайгаар бэелүүлһэн байна.

Эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулхынгаа хажуугаар уран зохёолой болон пропагандистска шэглэлээр эдэбхиеэ харуулаа. Үнгэрһэн дайнай хэшээлнүүд, совет арадай, тэрэ тоодо буряад арадай баатаршалга тухай бодомжолно, «Мундаргын хормойдо», «Жаргалантын голдо» мэтын туужануудые, очеркнуудые бэшээ. Гадна оршуулга хэлсэһэн (Л. Н. Толстойн «Хаджи-Мурат»), шэнжэлхы-библиографическа статьянуудые, рецензинүүдые бэшэһэн байна. Жэшээлхэдэ, сэрэгэй журналистын дэбтэрһээ абажа, түүхэтэ газарнууд тухай бэшээд, 1947 ондо толилуулһан очеркнуудынь мүнөөшье шухала удха шанараа алдаагүй байһаар.

Бэрхэ журналист, партийна хүдэлмэрилэгшэ байһанаа харуулхадань, ВКП(б)-гэй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна дээдэ һургуулида һурахыень обком 1951 ондо эльгээгээ бэлэй. Тэрэнээ Цирен Очирович улаан дипломтойгоор дүүргэһэн байна. Гэхэ зуура Москвада һуража байха үедөө литературна хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр һэн. Тиин 1952 ондо «Ужам харгыда» гэжэ повесьтьёо хэблүүлхэ, С. Розановой «Травкын уршагта ябадалнууд» гэжэ повесть оршуулжа гаргаһан байна.

4 Партийна дээдэ һургуули дүүргээд бусахадаа, КПСС-эй обкомой үзэл сурталай хүдэлмэри эрхилдэг секретаряар һунгагдаһан юм. Энэ хүдэлмэридэ тэрэнэй эмхидхэхы талаан бэлиг түгэс бадараа бэлэй. Партийна ажабайдалай асуудалнуудые үргэнөөр, гүнзэгыгөөр харадаг, тэдэниие зохёохы ёһоор, аша үрэтэйгөөр шиидхэдэг шадабаринь харагдаа һэн. Республикынгаа соёлой ажабайдалда хам оролсожо, энэ хүдэлмэридэ хабаатай коммунистнуудай үүргэ дээшэлүүлнэ. Энэ талаһаа абажа харахада, соёлые саашадань һэргээхэ, культбазануудые эмхидхэхэ 3 жэлэй хүдэлөөн тухай тэрэнэй гаргаһан үүсхэл ехэ сэнтэй байна. Энэ хүдэлөөнэй ашаар искусствын ба литературын ажал ябуулагшадай хүдэлмэрилэгшэдтэй, хүдөөгэй ажалшадтай харилсаа холбоон бэхижэһэн, соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэри нилээд эдэбхижэһэн байна гээшэ.

Тус асуудалаар партиин обкомой пленумүүд, эдэбхитэдэй суглаанууд дээрэ, эрдэмэй конференцинүүдтэ оло дахин элидхэлнүүдые хэжэ, олон тоото статьянуудые толилуулаа. Тэдэнэйнь дунда эгээл шухалань гэбэл, «Буряадай партийна организаци соёлые шэнээр һэргээлгын тэмсэлэй үедэ (1956—1960 онууд)» гэһэн ном болоно. 1960 ондо хэблэгдэһэн энэ хүдэлмэринь Цирен Очировичай кандидатска диссертациин үндэһэн болоһон байгаа. КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Ниитын эрдэмэй академидэ 1961 оной мартын 14-дэ диссертацияа хамгаалаа һэн.

Национальна республикада соёлой байгуулалтые хүтэлбэрилхэ талаар партиин областной организациин баян дүй дүршэлые авторынь согсолжо шадаа гэжэ оппонентнүүд ба рецензентнүүд номыень шэнжэлхэдээ, сэгнэһэн байна. Соёлой ба гэгээрэлэй һалбарида нэгэ хүндэ шүтэлгын хойшолонгуудые дабалгатай холбоотой орёо асуудалнуудые тойрожо гараагүй, мүн буряад үзэг бэшэг, искусство хүгжөөхэ, һүзэгтэйшүүлые гэгээрүүлхэ гэхэ мэтын асуудалнуудые табижа, теоретическэ ба практическа хэдэн асуудалнуудые зохёохы ёһоор шиидхээ гэжэ тэдэ тэмдэглэһэн байна.

Томилогдоһон оппонентынь, профессор А. А. Тимофеевскиин мэдүүлһэнэй ёһоор, өөрынгөө хүдэлмэри соо ушар байдалые миин зураглаагүй, харин социализмын эрхэ байдалда соёлой хүгжэлтын гол ёһонуудые, илангаяа Буряадай эрхэ байдалда тэрэнэй онсо шэнжэнүүдые Ц. О. Очиров харуулжа шадаа.

Диссертаци хамгаалгын стенограмматай танилсаа һэм. Тиихэдэ КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна дээдэ һургуулиин ба Ниитын эрдэмэй академиин сэсэн профессорнуудай — А. С. Богдасаровай, В. М. Донскойн, Н. С. Шевцовой, Ф. Д. Кретовэй хэлэһэн үгэнүүдээр бахархаа бэлэйб.

Тэрэ үеын мэдээжэ профессор А. С. Богдасаров иигэжэ хэлээ: «Нүхэдүүд! Найман жэлэй саана Ц. О. Очиров ВПШ-да минии шагнагша байһан юм. Семинарнуудай болоходо, тэрэнэй хэлэһэн үгэ бүхэниинь гүн бодомжотой, удха түгэлдэр, теориин талаар үндэһэтэй байдаг һэн гэжэ хэлэхэ ёһотойб... Мянгаад хүнэй лекци шагнаха, хажуугаарнь үнгэрһэн хүнэй мэндэшэлхэдэ, тэрээниие танихашьегүйш. Харин Очировые хэзээдэшье мартахагүйб... Мүнөөдэр диссертацияа хамгаалхань гэжэ дуулаад, манда нүхэр Очиров шэнги хүнүүд хүмүүжүүлэгдэнэ гээшэ гэжэ заабол хэлэхэеэ ерээб. Минии һанахада, Совет засагай омогорхол боломоор иимэ хүнүүд манда һуража далижаад, иимэ һонин хүдэлмэринүүдээ олониитэдэ дурадхана гээшэ».

Н. С. Шевцов: «Энэ диссертаци хамгаалга, нүхэр Очировай хэһэн удха түгэлдэр хүдэлмэри манай партиин зааһан замаар буряад арадай айхабтар түргөөр ябаһые гэршэлнэ».

Ф. Д. Кретов: «Нүхэр Очиров өөрсэ янзаар — бэлэн номоороо хамгаалалта хэбэ гээшэ. Таһархай хэдэн статьянуудта үндэһэлһэн диссертацинуудай үсөөн болохын тула али болохоор һажаалдамаар жэшээ гээшэ».

5 Эрдэм ухаанай хүгжэлтэ, республикада ниитэ соёлые һэргээлгын тэмсэлдэ тэрэнэй дүүргэһэн үүргэ харуулагдаагүй гэжэ диссертаци хамгаалгын үедэ, мүн номдо үгтэһэн сэгнэлтэнүүд соо заагдаа бэлэй. Энэ ажаглалтые Цирен Очирович хадуужа абаһан байна. Гэхэ зуура 1960 ондо СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай эрдэм-шэнжэлэлгын комплексно институтда ажалда ороходоо, эрдэм ухаанай хүгжэлтые партийна ёһоор шэнжэлжэ, республикынгаа ниитын эрдэмэй хүгжэлтые толгойлоо һэн гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Эрдэм шэнжэлэлгын аша үрэтэй хүдэлмэриин эрхим жэшээ эндэшье Цирен Очирович харуулаа.

Эрдэмэй талаар институдай директорэй орлогшо байхадаа, Буряадай партийна организациин түүхэ, буряад арадайнгаа ажаһуудал ба соёл гэгээрэл шэнжэлһээр бэлэй. «КПСС-эй Буряадай организациин түүхын очеркнуудые», тематическа олон согсолборинуудые зохёолсоһон, Буряадай АССР-эй болон Сибириин түүхын шухала асуудалнуудаар конференцинүүдые, зүблөөнүүдые эмхидхэлсэһэн байна.

Буряадай эрдэмэй академическэ түбэй байгуулалтые ба эрдэмэй шэглэлнүүдые нарижуулха, кадрнуудые бэлдэхэ, хэблэлые үргэдхэхэ, материально-техническэ үндэһыень хүгжөөхэ талаар ехэ оролдолго гаргаа. Илангаяа тэрэниие СССР-эй АН-ай Сибириин отделениин Буряадай филиал болгохо хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулһан хүн юм. Эндэ олон жэлэй туршада хүдэлхэдөө, журамтай, түргэн бушуу ябадалаараа, һанал бодолоо хамгаалжа шададагаараа, нүхэдтөө урин налгайгаар ба эрилтэтэйгээр хандадаг байһаараа эрдэмтэдэй дурасхаалда ехэ мүр сарав үлөөгөө бшуу.

6 Хэблэл, журналистика хадаа ажабайдалайнь, зохёохы ба эдэбхитэй ажал ябуулгын үшөө нэгэ ехэ хуби болоно.

«Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдэй редакцинуудай нэгэдүүлэгдэхэдэ, буряад ба ород хэлэ адли тэгшээр мэдэхэ хүниие олохо хэрэг гараһан юм. Тиимэ хүниие КПСС-эй ЦК оложо шадахагүй байгаа. Энэ асуудалаа байра дээрээ шиидхэгты гэжэ партиин обкомдо дурадхагдаа һэн ха. Теоретическэ, марксистско-ленинскэ түгэс бэлэдхэлтэй, амгалан сагай ба дайнай үеын журналистикын баян дүршэлтэй, партийна хүтэлбэриин болон эрдэм-шэнжэлэлгын хүдэлмэриин шадабаритай, мүн түүхын эрдэмэй кандидат Цирен Очировичые редактораар томилхо гэжэ дурадхагдаа бэлэй.

1963 оной март һарада «Буряад үнэн» ба «Правда Бурятии» газетэнүүдэй нэгэдэмэл редакциин редактораар Ц. О. Очировые КПСС-эй обком баталһан байна. Тиигэжэ ажабайдалайнь харюусалгатай үшөө нэгэ шата эхилһэн юм.

Хуушанай журналист хадаа ажалдаа түргэн дадажа, хоёр коллективые бата бэхи болгохо, нэгэдэмэл редакциин хүдэлмэриие зүбөөр түсэблэхэ, шанар болон аша үрыень һайжаруулха талаар ехэ юумэ хээ. Тоб гэмэ үгэнүүдтэй, шаб гэмэ найруулгатай түрүү бэшэгүүдынь илангаяа бүхөөр номда хадуугдаа. Газетын «туг» гүүлдэг түрүү бэшэгүүд соогоо ниитын ажабайдалай эгээл шухала үйлэ хэрэгүүдые харуулхаһаа гадна, тэрээндэ гүн удхатай тобшололнуудые хэдэг, партийна болон бусад органуудай ажал ябуулгануудые сэхэ руунь сэгнэдэг байгаа. Хэһэн тобшололнуудынь, дурадхалнуудынь мүнөө, хубилган шэнэдхэлгын үедэшье удха шанараа алдаагүй байһаар гээшэ.

7 1968 ондо Цирен Очирович наһа бараа һэн. Манай бэлигтэй бэрхэ, урин налгай нүхэрэй бурьялма ажал ябуулгануудые гэнэтэ үбшэн таһалдуулжархёо бэлэй.

Мүнөө хүндэтэ Цирен Очирович Очировай 70 наһанайнь ой тэмдэглэжэ байхадаа, богонишье һаа, айхабтар һонин, удха түгэлдэр ажабайдал эдлээ гэжэ хэлэхэ эрхэтэйбди. Юрын таряашанай хүбүүн түрэлхиин һүбэлгэн, сэсэн, хурдан ухаан бодолойнгоо, оролдолгыншье ашаар гурбан хэлэ адли тэгшэ мэдэдэг, эрдэм болбосорол ехэтэй хүн болоһон байна. Эдир залуу наһанһаа зохёохы ёһоор эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлжэ, журналистын, эрдэмтын, эмхидхэлшын талаан бэлигэ, арга шадабаряа гүйсэдөөр харуулжа шадаа.

Агуу Октябриин туйлалтануудые хамгаалгада, Совет Буряадай эрдэм ухаанай, хэблэлэй, уран зохёолой, оюун бодолой хүгжэлтэдэ горитой хубитаяа оруулһан буряад арадайнгаа элитэ хүбүүнэй түрэһөөр 70 жэлэйнь ойе тэмдэглэжэ байнабди. Тэрэнэй зохёохы ажал, үзэл бодолой үг баялигынь тусхай шэнжэлэлгэдэ хүртэхэ эрхэтэй. Гадна Цирен Очировичай эрдэмэй шэнжэлгэнүүдые, литературно-уран һайханай бүтээлнүүдыень суглуулжа, ном болгожо хэблэхэ ёһотойбди. Тэдэнь общественно-революционноор шэнэдхэжэ байһан сагта һайн үүргэ дүүргэхэ аргатай бшуу.

Д. ЛУБСАНОВ.
Философиин эрдэмэй доктор, профессор.

ДАЛАЙ-ЛАМА ЧЕХОСЛОВАКИ ЕРЭБЭ

ПРАГА. Далай-лама хубиин хэрэгээр Чехословакида ерэбэ. ЧССР-эй президент Вацлав Гавел тэрэниие урин байгаа.

Тиигээшье һаань, Хитадай тала эрид буруушаалга хэбэ. Далай-ламые урилга Хитадай Арадай Республикын аша туһада зүрюу бэшэ байна гэжэ Чехословакиин Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын хэблэлэй секретариин мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. Февралиин 5 болотор үргэлжэлхэ ёһотой уулзалгануудай программа хубиин шэнжэтэй байна. Далай-лама гүрэнэй толгойлогшотой уулзахаһаа гадна, архиепископ Прагын кардинал Томашектай, Чехословакиин эрдэм, соёлой түлөөлэгшэдтэй уулзаха юм.

ГОЛ АНХАРАЛАА ХАНДУУЛБА

ПАРИЖ. Франциин Министрнүүдэй Соведэй заседани президент Франсуа Миттеранай түрүүлэлгэ доро боложо, Зүүн Европын оронуудтахи байдалай хүгжэлтые зүбшэн хэлсэбэ гэжэ правительствын тусхай түлөөлэгшэ Луи Ле Пансек эндэ үнгэргэгдэһэн брифинг дээрэ мэдээсэбэ.

Франциин гүрэнэй толгойлогшо заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, «Түбэй болон Зүүн Европын оронуудтахи үйлэ хэрэгүүдэй хүгжэлтын хойноһоо анхаралтайгаар адаглахыень» уряалһан байгаа. Энэ хадаа саашанхи жэлнүүдтэ үндэһэ һуури табиһан темэ болохо юм.

Зүүн Европын оронуудтай харилсаа холбоое залан хүтэлбэрилхэ талаар министерствэнүүдэй хоорондохи тусхай комисси байгуулха шиидхэбэриие Министрнүүдэй Совет баталан абаба. Экономическа асуудалнуудай талаар президентын советнигэй тушаал ээлдэг Элизабет Гигу тэрэнэй хүтэлбэрилэгшөөр томилогдоо.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

БАГШАНАРАЙ СЕМИНАР

Ородой-Адагай дунда һургуули соо районой эхин классудай багшанарай семинар үнгэргэгдэбэ. «Эхин һургуули хадаа хүүгэдые дүрбэн тэгшэ болбосоролтойгоор хүмүүжүүлхэ үүргэтэй юм. Тэрэшэлэн һурагшадай һуралсалдаа оролдосотойгоор хандалгые хүмүүжүүлхэ ёһотой», — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо хэлэгдэнхэй.

Багша С. Ц. Цыдендоржиева ажалдаа зохёохы ёһоор хандадаг, тэрэшэлэн энэ эрилтэдэ харюусама багша байһанаа харуулба. Тэрэнэй зохёохы ажалтай танилсажа, «Арадай уран бэлиг» гэһэн темээр хоёрдохи класста Л-Х. Ж. Борохитовагай үнгэргэһэн түрэлхи хэлэнэй, залуу багша О. Р. Бабуевагай гурбадахи класста үнгэргэһэн математикын хэшээлнүүдтэ орожо харахадаа эндэ зохёохыгоор хүдэлдэг багшанар яһала олон байна гэжэ семинарта хабаадагшад тэмдэглээ һэн.

Д. САМБУЕВ.
Хэжэнгын район.

ЖАСА НЭЭГДЭЭ

Манай район дотор энэрхы сэдьхэлэй жаса байгуулагдажа, 194-дэхи счет нээгдэбэ. Һаяхан районой соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр концерт наадан харуулагдаһан байна. Соёлшод тус концертдэ сугларһан 773 түхэриг мүнгэсэ энэ жасада дамжуулба.

Тиихэдэ манай районой газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэд нэгэ үдэрэйнгөө салин хүлһэ тэрэ счёдто дамжуулба. Петропавловкын дунда һургуулиин пионернүүд субботник эмхидхэжэ, олоһон мүнгөө баһал шэнээр эмхидхэгдэһэн жасада эльгээһэн байха юм. Зэдын агропромышленна нэгэдэлэй эмхи зургаануудай, кооперативуудай хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ мүнгэ дамжуулна. Районой ганса бэе хүнүүд, пенсионернүүдшье энэ һайн һайхан хэрэгтэ мүнгэ эльгээжэл байна.

Л. ГОНГАРОВА.
Зэдын район.

ХЯАГТАҺАА МЭДЭЭСЭНЭ:

АЙЛШАЛБА

Хүдэриин совхозой Мухар-Гүжэртэ, Алсагад гэжэ намжаа газарнуудта байрлаһан хонишодой буусануудаар агитбригада ябажа, багахан концерт наада харуулаа, библиотекарьнууд шэнэ номуудые тараагаа, «Хонишоной булан» гэһэн стенднүүдые шэмэглээ юм. Нютагай хүдөөгэй клубые даагша В. Банеева, автоклубые даагша Х. Цыренов, библиотекарь Л. С. Быченко, Первомайск поселогой клубые даагша Е. Ранжурова гэгшэд тус агитбригадын бүридэлдэ ябалсажа, нютагай Соведүүдэй депутадта кандидадуудай намтарнуудые, һунгуулиин кампаниин урда тээхи байдал тухай хонишодто хөөрэжэ үгөө.

НИГҮҮЛЭСХЫ СЭДЬХЭЛЭЙ НАНГИН ЁҺООР

Хяагтын түбэй талмай дээрэ оршодог соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр, арадай депутадуудай горсоведэй дэмжэлгээр зобоһон, тулиһан хүн зондо туһалха зорилготой концертнэ «марафон» эмхидхэгдэжэ, угаа һонирхолтойгоор үнгэрөө.

Үглөөнэй 10 сагһаа үдэшын 5 саг хүрэтэр дуун, хатар таһалгаряагүй зэдэлээ юм. Медицинскэ, хүгжэмэй училищинуудай һурагшад, хотын худалдаа наймаанай ветерануудай хоор, пионернүүдэй байшангай оюун бэлигтэн, искусстванuудай һургуулиин эдиршүүл, хотын соёлой байшангайхид, «Синдикат» гэжэ рок-бүлэг, дуунай «Забайкалочка» бүлэг эндэ эсэхэ сусахаяа мартанхай, олон дуу хангюурдаа, хатар огсомоор гүйсэдхөө.

Эд бараанай, кондитерскэ зүйлнүүдэй үнэ сэн хаялсан худалдалга үнгэргэгдэжэ, Хяагтын райпо, худалдаа наймаанай эмхи, пионернүүдэй байшан эндэ болгоһон, шараһан, булаһан эдеэ асараа юм.

Иигэжэ концертһээ, аукционһоо, дискотекэһээ, видеофильмнүүдһээ 2.028 түхэриг сугларжа, энэрхы сэдьхэлэй Хяагтын 6465-дахи номерой тоосооной счёдто дамжуулагдаба.

Е. СУРМАЧ.

Спорт — Спорт — Спорт

Республикын хүдөөгэй үбэлэй спортын нааданууд

ЁҺО ЗАНШАЛНУУДАА ҺЭРГЭЭХЭ

Саянай һүмбэр уулын бооргёор оршодог хоёр райондо бүмбэгэтэй хоккейдэ яаха аргагүй дуратай. Спортын хубсаһа хунараар, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр хэды муугаар хангагдаашье һаа, үхибүүд болон ехэшүүлшье сөөрэмүүд дээгүүр гүрэмэл бүмбэгэ сохижо наадаха дуратайл. Нэгэ үедэ энэ бушуу түргэн наадагда һонирхол буураһан байгаа. Зүгөөр Хэрэнһээ Ким Дамбаев, Орлигһоо Алексей Сыренов гэхэ мэтэ эдэбхитэдэй хүсэлэл оролдолгонуудаар урдын ёһо заншалнууд һэргээгдэжэ байна.

— Мүнөө командые бүридүүлхэ гээшэ, сэхыень хэлэхэдэ, хүшэр болонхой, — гэжэ Ахын районой суглуулагдамал командын гэшүүн, тренер Алексей Сыренов хөөрэнэ. — Бидэ олон жэлдэ нэгэл бүридэлөөр наадахадаа, һэлгэхэ залуу халаан тухай бодомжолоогүй хэбэртэйбди. Тиин мүнөө яахашье аргагүй хүшэр хүндэ байдалда оробобди. Эдиршүүлые хоёрдохи жэлээ һорижо байнаб. Теэд эдэнэй дүүрэн хүсөөрөө наадаха гээшэ үшөөл эртэ. Ушар иимэһээ манай хоккеистнүүдэй дунда иимэ хүшэр хүндэ саг зуурын байдал тохёолдоо.

Бүмбэгэтэй хоккейгээр хүдөөгэй үбэлэй спортын наадануудта хабаадаха путевкодо хүртэхын түлөө кустовой мүрысөөн авиационно заводой хоккейн талмай дээрэ болобо. Табан команда хабаадаа. Бэшүүрэй, Түнхэнэй, Ахын, Хойто-Байгалай болон Тарбагатайн районуудай команданууд түгэсхэлэй наадаанда хабаадаха эрхэ олохые хүсэһэн байгаа. Тиин эндэ Түнхэнэй болон Ахын районуудай команданууд бултанһаа һайн һорилго бэлэдхэлтэй байба.

Даб дээрэхи мүрысөөнүүдтэ ахынхид бэшүүрэйхидые 8:2, тарбагатайнхидые 14:0, хойтобайгалайхидые 7:1 тоотойгоор шүүгэ.

Түнхэнэй хоккеистнүүдэй дабшалтые адаглан харая. Тэдэнэр гурбан уулзалгада илалта туйлаба. Бэшүүрэйхидые 8:0 тоотойгоор шүүгэ. Тарбагатайн районой хоккеистнүүдые 9:0 тоотойгоор шүүжэ, түгэсхэлэй наадаанда гараһан юм. Түнхэнэй болон Ахын командануудай уулзалга илангаяа һонирхолтой, шанга тэмсэлдэ үнгэрбэ. Энэ уулзалгын дүүрэһэн тухай дохёогой үгтэхэдэ, табло дээрэ 2:0 тоо яларжа байгаа һэн. Иимэ тоотойгоор шүүгэд, түнхэнэйхид Ивалгада болохо түгэсхэлэй наадаанда хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ.

В. СЫДЕЕВ.

ШЭЛЭН АБАЛГЫН МҮРЫСӨӨНҮҮД

Республикын хүдөөгэй үбэлэй спортын дүрбэдэхи наадануудай февралиин 23—25-да Ивалгада үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэхын түлөө бүмбэгэтэй хоккейгээр шэлэн абалгын кустовой мүрысөөнүүд эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэдэ, Хори болон Турунтаево тосхонуудта үнгэргэгдөө.

Улаан-Үдэ хотодо болоһон мүрысөөндэ Түнхэнэй районой хоккеистнүүд Ахын районой командые 2:0 тоотойгоор шүүжэ, ори ганса путёвкодо хүртэбэ.

Хоридо талмайн эзэд Хэжэнгын районой түлөөлэгшэдые 3:1 тоотойгоор илажа, түрүү һуури эзэлээ.

Турунтаево һууринда Загарайн районой хоккеистнүүд онсо шалгарһан байгаа.

Республикын үбэлэй спортын дүрбэдэхи наадануудта хабаадаха зургаан командын табаниинь элирбэ. Эдэмнай ямар команданууд бэ гэхэдэ, нёдондо жэл илажа гараһан Кабанскын районой команда, энэ жэлэй наадаанай эзэд болохо Ивалгын районой хоккеистнүүд, Түнхэнэй, Хориин, Загарайн районуудай түлөөлэгшэд болоно. Закаменск хотодо үнгэргэгдэһэн кустовой мүрысөөндэ зургаадахи команда элирүүлэгдэхэ юм.

Гадна шатараар болон даамаар республикын хүдөөгэй үбэлэй спортын наадануудта хабаадаха командануудые тодорхойлхо шэлэн абалгын мүрысөөнүүд үнгэргэгдэхэ байна.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

«ЗАБАЙКАЛЕЦ» ЭРХИМЛЭНЭ

Бүмбэгэтэй хоккейгээр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө 28-дахи мүрысөөнэй нэгэдэхи дүхэригэй наадануд дүүрэбэ.

Буряад ороной оло дахин чемпион болоһон авиационно заводой «Забайкалец» клубай команда найдамтай һайнаар наадажа, оройдоол нэгэ очко алдаад, 19 очкотойгоор түрүүлжэ ябана.

Авиационно заводойхид нэгэдэхи дүхэригэй һүүлшын турта олүүр дээрэ Турунтаевын «Мелиоратор» командые 12:3 тоотойгоор илаба.

Нёдондо жэлэй республикын чемпион — Селенгинск һууринай «Сэлэнгэ» команда гурбан очкогоор гартажа, хоёрдохи һуури эзэлнэ. Нэгэдэхи дүхэригэй түгэсхэлэй хоёр наадаанда Шэнэ-Бэрзэнэй «Зенидые» 7:5 тоотойгоор шүүгэд, Шэнэ-Элхидэ «Леснигтэй» 3:3 тоотойгоор тэнсэһэн байгаа. 15 очкотой «Лесник» гурбадахи һуури эзэлнэ. «Урожай», Дээдэ-Тайлсын совхозой «Зенит», «Мелиоратор» командануд тус тустаа 13 очко абаа.

Мүнөө республикын үбэлэй хүдөөгэй спортын дүрбэдэхи наадануудай мүрысөөндэ забһарлалга болобо.

Б. МИРОМАНОВ.

НЭГЭДЭХИ ДҮХЭРИГЭЙ НААДАНУУД

Шайбатай хоккейгээр Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө 28-дахи мүрысөөнэй нэгэдэхи дүхэригэй наадануд дүүрэжэ байна. Нёдондо жэлэй чемпион — ЛВРЗ-гэй спортклубай команда бүхы уулзалгануудтаа шүүгэд, 12 очкотойгоор түрүү һуури эзэлжэ ябана.

Һүүлшын гурбан наадаанда ямар үрэ дүнгүүдэй туйлагдаһые хөөрэхэмнай. Буряадай АССР-эй оло дахин чемпион — «Локомотив» команда ЛВРЗ-тэй спортклубай хоккеистнүүтэй уулзахадаа, 4:5 тоотойгоор шүүгдэшоо. Урда тээнь эдэнэр ЗММК-гай «Металлистые» 6:1 тоотойгоор илаа һэн.

Манай республикын холын хойто районуудаар ябажа байһанаа «Локомотив» бусажа ерээ. Эндэ Северобайкальск болон Шэнэ-Уоян нютагуудта түмэр замшад наадахадаа, тэдэнэр Северобайкальск хотын «Локомотивтай» 4:4 тоотойгоор тэнсэбэ. Шэнэ-Уоянда «Восход» командые 7:1 тоотойгоор шүүһэн байна.

Нижнеангарскда түмэр замшад айлшаар ерэһэн «Сокол» командые 9:5, 14:2 тоотойгоор шүүгэ.

Энэ жэлдэ Закаменск хотын «Металлург» хоёрдохи илалтаяа туйлаа. Энэ удаада Улаан-Үдын «Пищевигые» 10:4 тоотойгоор шүүбэ. Гэбэшье захаминайхид Северобайкальск хотодо айлшалхадаа, «Сибиряк» командада 4:16, «Восходто» 3:12» тоотойгоор булигдаа.

«Локомотив» 11 очко абаад, хоёрдохи һуури эзэлнэ. «Сибиряк» команда 7 очкотойгоор гурбадахи һууриде гараба.

М. ВАСИЛЬЕВ.

Февралиин киноафиша

КОМБАЙНЕР, ТАРЯАШАН ХҮНҮҮД ТУХАЙ

Хүгжэхээ болижо зогсошоһон саг тухай нилээд олон фильм бии болонхой. Режиссер Анатолий Васильевай «Мосфильм» студида буулгаһан **«И вся любовь»** гэжэ кинокартина бусадһаа үнэншэмэ зүбөөрөө шалгарна гэжэ һанагдана. Айхабтар түргэнөөр алдар суудa хүртэһэн комбайнер эхэнэр тухай тэндэ хөөрэгдэнэ. Теэд тэды ехэ алдар магтаалтай, мэдээжэ байхада, тиимэшье хүнгэн бэшэ хэбэртэй...

1986 ондо ГИТИС дүүргэһэн залуу актриса, мүнөө А. Пушкинай нэрэмжэтэ Москвагай драмтеатрай бэрхэ артистнүүдай нэгэн болоод ябаһан Ирина Бякова тэрэ эхэнэрэй рольдо наадажа, кинодо түрүүшынхиэ туршалга хэбэ.

1980 ондо Москвада Олимпиин наадануудай болохоёо байхада, һаяын сагта задалагдаха болоһон нэгэ гэр соо хүнүүд ажаһуужа байба. Тэдэнэй зариманиинь институдта ороxo һанаатай, нүгөөдүүлынь — бараг мэргэжэлтэн болохо хүсэлтэй, гурбадахиниинь ямаршье зоборигүй онсо өөрсэ ажабайдал тухай бодомжолонги зонууд аад, даб дээрэ урагшатуйдэһэн янзатай. **«Жизнь по лимиту»** гэжэ нэрлэгдэһэн фильм эдэ хүнүүдэй ажабайдалай саашадаа хайшан гэжэ эрьеһэн тухай хөөрэнэ.

Эдэ геройнуудай нэгэнэй ролиие гүйсэдхэһэн Марина Зудина залуушье һаа, кинодо дуратайшуулда үнинэй мэдээжэ болонхой юм. Тиихэдэ эрэшүүлэй гол рольдо наадаһан Олег Меньшиковые харагшад мүн лэ һайн танидаг ааб даа.

Борис Можаевай «Живой» гэжэ туужын үндэһөөр режиссер Станислав Ростоцкий М. Горькиин нэрэмжэтэ киностудида **«Из жизни Федора Кузькина»** гэжэ фильм табиба. Режиссер энэ фильмээ үнэн дээрээ аяар 1966 ондо бэлэн болгоһон юм. Теэд, тэрэ үедэ тэрэнь баригдажа, экранда гаргагдаагүй байгаа. Сталинай үеын хүдөө нютагай таряашанай хуби заяан тухай хөөрэһэн тус фильм жанрайнгаа талаар трагикомеди гэжэ нэрлэгдэнхэй.

Ленинградай актер Александр Суснинай гүйсэдхэһэн таряашан актерой яахын аргагүй урагшатай бүтээлынь болоо.

А. Довженкын нэрэмжэтэ киностудиин **«Смиренное кладбище»** гэжэ кинокартиные хүнүүд һонирхон хараха зэргэтэй. Гол үйлэ хэрэгүүдэй хүдөөлүүлгын газарта болоһые уран искусствын дурадхаһан ушар үсөөн ааб даа. Фильмын геройнууд — хүдөөлэлгын газарта ажалтай хүнүүд. Теэд тэдэнэр ямар зон бэ? Хүнүүдэй сэдьхэлдэ нангин үйлэ хэрэг тэдэнэй гараар заримдаа юундэ муу муухай хэрэг болохоёо һананаб? Туужын автор Сергей Каледин фильм найруулан табигша Александр Итыгилов хоёр экран дээрэһээ харагдаагүй аад, хүн бүхэндэ хабаатай юумэн тухай олондо хөөрэжэ үгэбэ.

Актер Владимир Гостюхин гол геройн ролиие жэншэдгүй үнэншэмөөр наадажа үгөө. Энэ фильмдэ В. Гостюхинһаа гадна Лев Дуров, Лев Борисов, Нина Русланова, Ольга Матешко, Виктор Авилов, Всеволод Шиловский гэгшэд хабаадаанхай.

«Ленфильм» студи **«Нечистая сила»** гэжэ нэрэтэй, олоной анхарал татама кинокартина дурадхаба. Мүнөө үе сагай эрьюу Иваниие хубилгаан хүгшэниинь айхабтар баян, нэрэ алдартай болгожорхёо. Теэд тэрээнһээнь юун болооб, яагааб гэжэ мэдэхын тула энэ үльгэр хараарайгты даа.

Гол рольдонь Павел Андреев гэжэ залуу актер наадана.

Энэ һарада харуулагдаха удаадахи шэнэ лентэ **«Я в полном порядке»** гэжэ нэрэтэй. Эхилхэдээ, энэ фильм хэды энеэдэтэйшье һаа, эсэстээ гашуудалтай болоно. Ушарынь гэхэдэ, гансал өөрынгөө ами харашоод ябаһан хүнэй эсэсэй ябадал тиимэрхүү байнгүй яахаб гэһэн тобшолол хэгдэнэ бшуу.

«Наваждение» гэжэ фильмын геройнууд — эгэшэ дүү хоюулан нэгэ хүндэ дурланхай. Эгэшэ хүн дүүгээ хододоо хайрладаг. Эндэшье эгэшэ инаг дураяа мартаха баатай болоно.

Февраль һара соо харуулагдахаар киноафишада оруулагдаһан, хариин оронуудай фильмүүдэй дундаһаа Чехословакиин **«Деревенька моя центральная»** гэжэ шоглой зугаатай картина дурдалтай. Энэ кинокартина хадаа Уласхоорондын юһэн кинофестивалиин шанда хүртэһэн байха юм. Тэрээнһээ гадна Италиин **«В крайнем случае я ничего не скажу»**, Францын **«Влюбленный мужчина»**, Англиин **«Клич свободы»**, Норвегиин—США-гай **«Полет навигатора»** гэжэ фильмүүдые һонирхон хараха байхат. «Ниидэдэг табагууд» тухай, ондоо түби дэлхэйһээ ерэгшэд тухай хөөрэһэн энэ кинокартина илангаяа һонин байна.

В. ПАВЛОВА,
киновидео-нэгэдэлэй ахамад редактор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фильмһээ хэһэгүүд.

Уласхоорондын шэнжэ...

СКЮ: БАТА НЭГЭДЭЛЭЙ Т...

Югославиин Коммунистнуудай Союз эбээ таһаржа һалаха гү, али үгэеэ ойлголсожо шадаха гү гэһэн асуудалда мүнөө үедэ ороной хэблэл харюусахые оролдоно. Энэ асуудал СКЮ-гай XIV (онсо эрхэтэ) съездын һүүлээр илангаяа хурсаар табигдана бшуу. Байгша оной январиин һүүлээр эхилһэн энэ хуралдаанай хүдэлмэри мүнөө үедэ ойро зуура таһалдуулагданхай.

Тус партиин түлөөлэгшэд эбээ таһаржа һалахань гэжэ уридшалан таагшадай үгэнүүдэй буруу байһаниинь хуралдаанай гурбадахи үдэрэй хүдэлмэриин үедэ элирбэ. Съезд дээрэ Югославиин саашанхи хүгжэлтэ, социализмые демократизацилга, общество дотор реформын бэелүүлэгдэхэдэ партиин үүргэ тушаа нюуса нөөсэгүй хөөрэлдөөн болоһон байна. Мүнөө үедэ СКЮ хадаа хубилган шэнэдхэгдэхэ зэргэтэй, тиигээгүй һаа, ороной политическэ ажабайдалда энэ парти өөрынгөө үүргые дүүргэжэ шадахагүй юм гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Гэхэтэй хамта үгэ буляалдалгын үедэ СКЮ-гай байгуулалта тухай һанамжануудаа хэлэхэдээ, республиканска зарим эмхинүүдэй түлөөлэгшэд таарамаар бэшэ дурадхалнуудые оруулһан байна. Демократическа централизм гэһэн ойлгосо тушаа арсалдаан гараба. Энэ ойлгосын орондо «демократическа нэгэдэл» гэһэн ойлгосо баталан абаха гэжэ дурадхагдаа. Теэд энээниие съездын делегадуудай олонхинь дэмжэбэгүй. Республиканска эмхинүүд бэеэ сүм дааһан эмхинүүд байха ёһотой, харин СКЮ хадаа «союзуудай союз» байха зэргэтэй гэжэ Словениин коммунистнуудай оруулһан дурадхал мүн лэ дэмжэгдэбэгүй.

«Демократическа социализмын шэнэ хараа түсэб ба Югослави» гэһэн асуудалаар болоһон үгэ буляалдаанда олон делегадууд хабаадаһан байна. Тиин ороной саашанхи хүгжэлтэдэ онсо анхарал хандуулагдаба бшуу. Югославиин коммунистнуудай парти хадаа политическэ олон ондоо һанал бодол баримталгын үедэ бусад эмхинүүдтэй ба союзуудтай адли эрх… съезд дээрэ мэдүүлгэ… СКЮ өөрынгөө хүтэлбэ… щество дотор тогтоогдо… арсана. Энэ хадаа оро… тор хэлэгдэхэ ёһотой…

Партийна энэ ехэ хур… шээ дүтэлжэ байба. Хэ… баталаад лэ партиин… нуудые һунгахань үлэб… вениин делегаци съезд… байна. Ушар юуб гэхэ… хүтэлбэрилэгшэ Рабичи… ёһоор, үгэ буляалдаан… абтаха декларациин уд… гаагүй бшуу.—«Манай р… организациин делегаци… тиимэһээ дуу үгэлгын үе… даабди. Бидэнэй оруул… талагдаагүй. СКЮ-е б… болгохо гэһэн дурадха… Тиимэһээ Словениин к… хүдэлмэрээ түгэсхөө… Рабичич мэдүүлбэ.

СКЮ-гай байгуулал… централизмын үүргэ с… олонхи коммунистнууда… гэгдэхэ зэргэтэй байна… публиканска эмхинүүдэ… шэглэлнүүд анхарагда… эрилтэ мүнөө үедэ СК… на ха юм.

«Съездын хүдэлмэри… хай асуудалаар ондо… оруулагдаба. Хорвати… лэгшэд съездын хүдэ… таһалдуулха гэжэ дурад… хид үргэлжэлүүлхэ ту… машуул тус хуралдаа… нүүдые абаха, хүтэлбэри… гаха эрхэгүй гээд то… хүдэлмэриие ойро зуу… шиидхэбэри абтаһан б…

СКЮ-гай XIV (онсо… үргэлжэлүүлэгдэхэб гэ…

ҮРИ ШЭРИҺЭЭ ГАРАХАНЬ

Бразили хариин гүрэнүүдтэ тон ехээр үри шэридэ оронхой. Үнгэрһэн жэлэй һүүл багаар энэ гүрэн 120 миллиард доллар үритэй гэжэ тоологдоо һэн. Энээн тухай хэблэлдэ үргэнөөр мэдээсэгдээ бэлэй. Тон ехэ хэмжээнэй үри шэри хадаа орон дотор финансые һайжаруулгада гай тодхор үзүүлнэ, Бразилиин саашанхи хүгжэлтэ тухай хэлэхэеэ экономистнүүд ба политигууд тээлмэрдэнэ.

Ороной экономическа иимэ хүндэ байдал арад зоной һуудал байдалда ямараар нүлөөлнэб? Бразилиин хүн бүхэн хариин гүрэнүүдтэ нэгэ мянган доллар үри шэритэй юм гэжэ эндэхи мэргэжэлтэд тоолодог. Тиигээшье һаа энэ ушар ороной эрхэтэниие зобооно бэшэ, харин ямар нэгэн фирмэһээ машина гү, али холодильник, хилээмэ, пиво худалдагшадһаа эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдажа абаһанайнгаа түлөө үри шэритэй болоһониинь лэ тэдэниие һанаата болгоно ха юм.

Хариин гүрэнүүдтэ үри шэритэйшье һаа, Бразилида муу бэшээр ажаһуужа болохо юм гэжэ эндэхи хүн зоной олонхинь тоолодог. «Хэрэгтэй болоо һаань, Амазониин «Серра-Пелада» гэжэ суутай приискын алтые худалдана бэзэбди. Тэндэ хэдэн зуугаад тонно энэ зүйлэй ашагта малтамал бии. Тиигээд лэ бүхы асуудалнуудые шиидхэжэрхинэ бэзэбди» гэжэ эндэхидэй хэлсэхыень оло дахин дуулаа һэм.

Нээрээшье, Бразили алтаар баян лэ даа. Урда-Африкын Республикатай ба Советскэ Союзтай хамта эндэ эгээл ехээр алтан абтадаг гээшэ. «Серра-Пеладе» приискдэ 50—60 килограмм шэгнүүртэй сула алтаншье һая болотор олдодог байгаа. Алта ехээр худалдажа, хариин гүрэнүүдһээ абаһан үри шэриеэ бусаажархихабди гэжэ бразилиинхидай һанадагынь эгээшье тиимэ бэшэ ааб даа. Тэдэнэр уласхоорондын финансын, нэн түрүүн Лондоной ба Цюрихэй «алтанай биржэнүүдэй» харилсаанууд тухай мэдэхэгүйшье байжа болоо. Гэбэшье тэдэнэр хадаа хари гүрэнүүдтэ үри шэриеэ түлэжэ шадахабди гэжэ этигэнэ бшуу. Хэды ехэ үри шэридэ ороошье һаань, хариин гүрэнүүд Бразилида мүнгэ танга зээлээр үгэхэ дуратай ю… лиин хүтэлбэрилэгшэд… лөөр абалгаһаа арсаа… Теэд энэнь Уолл-стрид… клубта тон дурагүйгөө… Ушар юуб гэхэдэ, хэд… тэйбши, тэды дахин… һөө дулдыданги ха юм… лэлые хариин ороно… римтална бшуу гэжэ… бэшээ бэлэй.

1961 ондо Бразилиин… рэгэйхид булимтаран… һээ хойшо энэ орон… эхилээ юм. Сэрэгэйх… ехэ гүрэн болгохо ту… хожо, баруун оронууд… доллар зээлээр абаа… гы. ГЭС-үүд, городу… түб хото Бразилида б… мышленность, самол… галга хүгжөөгдөө ю… наадаха хэдэн арба… рэгдээ һэн. Зээлээр к… гэн зөөриһөө хулууха… дөө бэлэй. Гэбэшье… байра баригдаа һэн,… тыень түбхинүүлхэ в… гүй, үгытэйшүүлэй… лэ гээшэ. Харин бару… дэһэн автомобильнууд… рэглэгдэхэ техникэ… зүйлнүүд элбэгээр ду… Тиихэдэ бразилиинхид… та малтамалнуудые… нөө үедэ энэ орондо… ганец болон бусад… малнууд элбэг гэжэ… дэниие малтажа абау…

Бразилида табан жэ… журам унагаагдаа б… демократическа общ… табигдажа байнхай. Э… ляалдаан үргэлжэлһэ… зилиинхида адляар… хэгдэхэ зэргэтэй гэ…

Ми…

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.30 — «Хүхюун стартнууд». 10.15 — «Васька» — 3 сериитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 11.20 — «Манай уялганууд». 12.05 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 12.25 — Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 13.25 — Соносхолнууд. Мэдээсэл. 13.30 — Время. 16.30 — «Когда в Байсуне тает снег» — фильм-концерт. 17.00 — Баримтата фильм. 17.25 — Ф. Шуберт. 5-дахи номерой симфони. 17.55 — Шэнэ Зеланди тухай. 18.55 — «Амар сайн, хүгжэм!». 17.25 — Соносхолнууд, мэдээсэл. 19.30 — Время. 20.00 — Залуушуулай вестник. 20.40 — Мультфильм. 21.00 — 9-дэхи студи. 22.00 — Время. 22.30 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40 — Композитор В. Добрынинай зохёохы үдэшэ.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Болошогүй юумыешье бүтээжэ болохо». 9.35, 10.35 — Физикэ. 11-дэхи класс. 10.05, 11.05 — Француз хэлэн. 11.35, 12.40 — Биологи. 6-дахи класс. 11.55 — Ехэ юумэ мэдэдэг хүнүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 13.00 — «Хождение по мукам» — уран һайханай фильм. 2-дохи сери. «Выбор». 14.15 — Ритмическэ гимнастика. УЛААН-ҮДЭ. 17.35 — Киноочерк., 17.55 — Шэнэ һонин (буряадаар). 18.05 — «Экран» — согсолбори. 18.35 — «Фитиль». 18.45 — Байгал. 19.10 — «Байгалай үмэнэхи газар дээрэ». 20.10 — «Эрхимыень нэрлэе». Һунгагшадай клуб (буряадаар). РСФСР-эй арадай депутадта кандидат Е. Н. Цыбиков. МОСКВА. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — «Карман России» — баримтата фильм. 21.35 — Хүгжэмтэ абонемент. 22.30 — «Семь часов до гибели» — уран һайханай фильм.

Кино, театрнуудта

Театр оперы и балета
Концерт выпускников Московского музыкально-педагогического института имени Гнесиных, Уральской, Новосибирской, Горьковской, Астраханской консерваторий, Дальневосточного института искусств, Улан-Удэнского музыкального училища имени Чайковского — в 19.

Бурятская филармония
ДК «Рассвет» (пос. авиазавода) — концерт поп-группы «Мишень» (солистка Наташа Наджафова, г. Москва) — в 19.

«Дружба»
Оке и его мир — в 9-40, Роман с камнем — в 11-20, 20-40, Спальный вагон — в 13-20, 15-10, 17, 18-50.

«РОДИНА»
Мультфильмы — в 10, 16, Полет навигатора — в 11-50, 13-50 (удл.), 18-10, 19-50 (удл. 21-50.

«ПРОГРЕСС»
Красный зал — Полет навигатора — в 9-30, 11-20, 13-10, 15

НАШ АДРЕС:
670000, УЛАН-УДЭ
ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды—2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации—2-34-05; переводов—2-54-93; писем и селькоров—2-67-81; корректорская—2-33-61; выпускающие—2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99, г. Закаменск—31-61, п. Кырен—91-9-79, п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия—2-33-77, вахта—2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана … канской типографи… издата Бурятской … ректор 2-40-45. Н-03333. Заказ №